

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Õiguse Instituut

Aime Klooren

**VALITSUSE LIIKMETE SÕNAVÕTTUDE MÕJU RIIGI
KUVANDILE EESTI JA SOOME NÄITEL**

Bakalaureusetöö

Õppekava Rahvusvahelised Suhted

Juhendaja: Peeter Mürsepp, PhD

Tallinn 2021

Olen koostanud töö iseseisvalt.

Töö koostamisel kasutatud kõikidele teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele on viidatud.

Aime Klooren.....

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood: 210118

Üliõpilase e-posti aadress: aimeklooren@gmail.com

Juhendaja Peeter Mürseppa (PhD) arvamus:

Töö vastab uurimistööle esitatud nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

SISUKORD

SISUKORD	3
LÜHIKOKKUVÕTE	4
SISSEJUHATUS	5
1. STRATEEGILINE NARRATIIV RAHVUSVAHELISES POLIITIKAS	8
1.1. Pehme võimu olemus ja eesmärgid	8
1.2. Strateegilise narratiivi olemus ja eesmärgid	9
1.3. Strateegiline narratiiv ja kommunikatsioon	12
2. METOODIKA JA VALIM	14
2.1. Metoodika	14
2.2. Valim	15
3. EESTI JA SOOME IDENTITEEDI STRATEEGILINE NARRATIIV NING SOOMLASTE JA EESTLASTE NÄGEMUS ÜKSTEISEST	17
3.1. Eesti strateegiline narratiiv	17
3.2. Soomlaste nägemus Eestist	19
3.3. Soome strateegiline narratiiv	22
3.4. Eestlaste nägemus Soomest	24
4. TULEMUSTE ARUTELU JA JÄRELDUSED	28
KOKKUVÕTE	30
SUMMARY	32
VIIDATUD ALLIKAD	35
LISA 1. Intervjuude küsimused	38
LISA 2. Küsitluse küsimused ja vastused	39
LISA 3. Intervjuude vastused	41
LISA 4. Lihtlitsents	45

LÜHIKOKKUVÕTE

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks on kontrollida hüpoteesi, et riigi valitsuse liikmete sõnavõtude kajastus meedias mõjutab oluliselt riigi kuvandit. Riigi identiteedi strateegiline narratiiv ning selle edukas edasi andmine on riigi poliitiliste eesmärkide saavutamise, ning rahvusvahelises süsteemis orienteerumise seisukohalt oluline näitaja. Sellest tulenevalt on tähtis, et riigi poolt loodud narratiivi mõistetakse vastavalt soovitud eesmärkidele, ning riik oskab ka hinnata erinevate faktorite mõju loodud kuvandile.

Hüpoteesi kontrollimiseks võttis autor aluseks Eesti ja Soome riigi. Autor koostas mõlema riigi kohta kokkuvõtte identiteedi strateegilisest narratiivist ning viis läbi intervjuud ning küsitlused kõrgharidusega soomlaste ja eestlaste seas, kes töötavad rahvusvahelises ettevõttes. Saadud tulemuste põhjal sai hinnata, kui efektiivsed on olnud mõlema riigi identiteedi narratiivid ning kas tekkinud kuvand vastab riigi eesmärkidele. Läbiviidud uuringus selgusid ka peamised asjaolud ning uudised, mis on mõlema riigi identiteedi narratiivi mõjutanud.

Uuringu tulemustest selgus, et mõlemad riigid on enda identiteedi narratiivide edasi andmisel olnud pigem edukad ning kõrgharidusega soomlased ja eestlased, kes töötavad rahvusvahelises ettevõttes näevad antud riike suures joones vastavalt kuvandi eesmärkidele. Vastavalt uuringule võib väita, et Soome riigi kuvandit ei ole viimaste aastate jooksul mõjutanud ükski valitsuse liikme sõnavõtt, seda tänu asjaolule, et uuringus osalenud eestlasteni ei olnud ükski taoline uudis jõudnud. Samas Eesti eelmise valitsuse (aprill 2019 - jaanuar 2021) liikmete sõnavõttud meenusid kõikidele soomlastele, kes osalesid intervjuudes ja pooletele, kes osalesid küsitluses. Uuringust selgus, et välja toodud valitsuse liikme sõnavõttud mõjutasid Eesti riigi kuvandit negatiivselt kolmandiku uuringus osalenute hinnangul. Seega võib autori hinnangul väita, et riigi valitsuse liikmete sõnavõtude kajastusel meedias on riigi kuvandile teatud määral negatiivne mõju.

Võtmesõnad: Riigi identiteedi narratiiv, Soome riigi kuvand, Eesti riigi kuvand, valitsuse liikmete sõnavõttud.

SISSEJUHATUS

Pehme võim on tänapäeva rahvusvahelises poliitikas muutunud üha aktuaalsemaks. See on taktika, kus kasutatakse veenmist ning strateegilist narratiivi, et tekitada teistes riikides sümpaatiat enda riigi ideoloogiate, väärtuste, poliitika ja isegi kultuuri suhtes, mis aitab panna teisi riike tegema ja nägema asju nii nagu riik seda soovib, et saavutada teatud poliitilised eesmärgid. See on eesmärkide saavutamine kasutamata jõudu ja võimu. Sõjaline võim, majanduslikud sanktsioonid ning erinevad sunnimeetmed ei ole küll rahvusvaheliste suhete maastikult kadunud, kuid üha enam toetuvad riigid veenmisele, koostööle ning liitlaste leidmisele. Miskimmon on öelnud, et 21. sajandil on pehmest võimust saanud strateegiline narratiiv (Miskimmon, O'Loughlin, Roselle 2014). Üks osa strateegilisest narratiivist on rahvuslik narratiiv, mida tihtilugu nimetatakse ka identiteedi narratiiviks. Kasutades identiteedi strateegilist narratiivi luuakse riigile identiteet ja kuvand, ning seda kommu­kikeeritakse läbi erinevate kanalite nii riigi sees kui ka globaalselt. See on tööriist, mis aitab nii riigi rahval kui ka teistel riikidel mõista antud riigi väärtusi ja ees­märke, ning tänu sellele ka seisukohti. Kui loodud kuvand on teistele riikidele atraktiivne on riigil koostööpartnerite ning liitlaste leidmine lihtsam, ning seetõttu ka eesmärkide saavutamine edukam. Loodud kuvand võib olla üpris habras. Riigi poliitilised otsused, valitsuse liikmete sõnavõttud, meedia kajastus negatiivsetest olukordadest võivad kõik loodud kuvandile kahjulikult mõjuda, mis tähendab ka, et riigil on raskem enda ees­märke saavutada.

Strateegiline narratiivi võib eristada kolmel tasandil: esiteks on rahvusvahelise süsteemi narratiiv, mis aitab mõista rahvusvahelist korda; teiseks, poliitiliste osalejate narratiivid, mis aitavad mõjutada teatud poliitikate ning otsuste arengut; kolmandaks, identiteedi strateegiline narratiiv, mis aitab poliitilistel osajatel ehk riikidel luua kuvandi, kuidas teised osapooled rahvusvahelises süsteemis antud riiki näevad (Miskimmon 2017). Antud töös keskendub autor kolmandale tasandile, ehk riigi identiteedi strateegilisele narratiivile. See annab ülevaate, millise kuvandi riik soovib endast luua, millised on antud riigi väärtused, ning mis ees­märke soovib riik läbi loodud kuvandi saavutada.

Strateegilisel narratiivil on riigi seisukohalt oluline positsioon. Samas toob teooria välja, et loodud kuvandit võivad kahjustada mitmed tegurid, eelkõige valitsuse liikmete käitumine. Võttes arvesse Eesti eelmise valitsuse (aprill 2019 - jaanuar 2021) liikmete sõnavõtte, siis tekkis töö autoril huvi, kas ja kui suurel määral need mõjutasid Eesti riigi kuvandit. Võrdluseks kaasas autor uurimusse Soome riigi strateegilise narratiivi ning kuvandi. Seda eelkõige seetõttu, et Soome riigil puhul ei ole viimaste aastate jooksul välja tuua laialt kajastatud valitsuse liikmete väljaütlemisi. See andis

autori hinnangul hea võimaluse võrrelda kahe riigi kuvandit ning hinnata, kas valitsuse liikmete sõnavõttudel, mis on laialdaselt meedias kajastamist leidnud on riigi kuvandile olnud oluline mõju.

Lõputöö uurimuse eesmärgiks on kontrollida hüpoteesi, et riigi valitsuse liikmete sõnavõttude kajastus meedias mõjutab oluliselt riigi kuvandit. Leidmaks vastust antud küsimusele tuleb autori hinnangul leida vastus ka mitmele alaküsimusele: Millist kuvandit on Soome ja Eesti valitsused soovinud enda riigist luua? Kuidas eestlased ja soomlased antud riikide kuvandit näevad, ning kas loodud kuvand on valitsuse liikmete sõnavõttude kajastuse tõttu muutunud?

Uuritavateks objektideks on Soome ja Eesti riigi identiteedi strateegiline narratiiv, ning soomlaste ja eestlaste arvamus antud riikide kuvandist.

Uurimisküsimusele vastuse leidmiseks koostas autor kõigepealt Soome ja Eesti riigi kohta antud riigi poolt loodud identiteedi strateegilisest narratiivi kokkuvõtte . Riigi identiteedi strateegilise narratiivi kokkuvõtte koostamisel toetus autor Miskimmon, O'Loughlin ja Roselle teooriale, et identiteedi tasandil on riigi narratiiv koostatud tihtilugu valitsuse ning välisministeeriumi koostöös (Miskimmon, O'Loughlin, Roselle 2018) ning vastab küsimustele, mis on antud riigi väärtused, karakteristika ning loodud narratiivi eesmärgid (Roselle, Miskimmon, O'Loughlin 2014). Sellest tulenevalt analüüsis autor Eesti ning Soome riigi valitsuse veebilehti, ning valitsuse liikmete kõnesid, et vastav kokkuvõtte teha. See võimaldas vastata uurimuse alaküsimusele, Millist kuvandit on Soome ja Eesti valitsused soovinud enda riigist luua.

Järgmise sammuna viis autor soomlaste ning eestlaste seas läbi küsitluse ning intervjuud. Saadud vastused võimaldasid autoril vastata teisele alaküsimusele, Kuidas eestlased ja soomlased antud riikide kuvandit näevad, ning kas loodud kuvand on peale valitsuse liikmete sõnavõttude kajastust meedias muutunud? Saadud tulemuste põhjal oli autoril võimalik hinnata lõputöö uurimuse eesmärgiks seatud hüpoteesi, et riigi valitsuse liikmete sõnavõttude kajastus meedias mõjutab oluliselt riigi kuvandit.

Töö on jaotatud neljaks osaks. Esimene peatükk käsitleb strateegilise narratiivi teoreetilist poolt. Siin on välja toodud strateegilise narratiivi olemus ning eesmärgid. Selle olulisus ning erinevad aspektid, mis mõjutavad loodud narratiivi. Samuti toob autor välja siin strateegilise narratiivi erinevad tasandid, ning selgitab, miks just identiteedi narratiiv on rahvusvahelistes suhetes oluline. Erinevate riikide näitel on näha, kuidas teadlik ning efektiivselt loodud identiteedi narratiiv on toonud riikidele kaasa majanduslikku edu, või rahvusvahelises süsteemis teatud rolli kinnistumist.

Teine peatükk annab ülevaate meetodikast ning valimist. Siin annab autor ülevaate miks kombineeritud kaks uurimismeetodit, intervjuu ja küsitlus. Autor on selgitanud antud peatükis ka, miks on uuringus osalemiseks valitud just see valim, ning mis gruppi antud valim representeerib.

Kolmas peatükk koosneb autori poolt koostatud Soome ja Eesti identiteedi strateegilisest narratiivi kokkuvõttest, mis võimaldab teha järeldusi, millist kuvandit kumbki riik soovib luua. Kui riigi kuvandist on ülevaade olemas, toob autor siin peatükis välja küsitluste ning intervjuude tulemused. Tulemuste põhjal saab teha järeldusi, kui edukad on olnud Soome ja Eesti identiteedi strateegilised narratiivid, ning kuidas eestlased ning soomlased näevad teiste riikide kuvandit. Samuti tuleb siin välja, kas ja kuidas on mõjutanud Eesti valitsuse liikmete sõnavõttud riigi kuvandit, ning kas on olnud sõnavõtte, või tegureid, mis on mõjutanud Soome riigi kuvandit.

Neljandas peatükis on kokku võetud uuringu tulemused ning selle põhjal tehtud järeldused. Antud peatükis tekivad erinevad seosed riigi identiteedi strateegilise narratiivi, valitsuse liikmete väljaütlemiste ning riigi kuvandi muutuse vahel. Samas leiab autor uuringu tulemuste põhjal, et kuna kuvandit mõjutavaid aspekte on mitmeid, siis oleks vaja teha lisa uuringuid, et joonistuks välja täielik pilt kuvandit mõjutavatest teguritest ning erinevatest seostest.

Kokkuvõttes selgitab autor intervjuude ning küsitluste tulemuste põhjal lõputöö eesmärgiks seatud hüpoteesi, et riigi valitsuse liikmete sõnavõttud ja valitsuse liikmete tegevuse kajastus meedias mõjutavad oluliselt riigi kuvandit tulemusi.

Autor leiab, et antud teema on oluline, sest riigi eesmärkide saavutamise, ning rahvusvahelises süsteemis positsioneerimise seisukohalt on oluline, et riik mõistaks, kui efektiivne on olnud loodud narratiiv, ning kas ja kuidas on teatud tegurid loodud kuvandit mõjutanud. See info annab riigile võimaluse enda identiteedi narratiivis teha vajalikke muudatusi ning tegeleda kuvandit kahjustavate teemadega.

1. STRATEEGILINE NARRATIIV RAHVUSVAHELISES POLIITIKAS

1.1. Pehme võimu olemus ja eesmärgid

Morgenthau on öelnud, et nagu ükskõik millise poliitika eesmärk, on ka rahvusvahelise poliitika otsene eesmärk võim (Morgenthau 1954). Selleks, et saavutada rahvusvahelises poliitikas enda eesmärgid ning läbi suruda enda ideed, tuleb kasutada võimu. Varrak kirjeldab võimu, kui võimet allutada inimesi, sotsiaalseid grupe või riike neile võõrale tahtele (Varrak 2001). Mõiste pehme võim tõi laiemasse diskussiooni Nye. Ta väitis, et rahvusvahelise raamistiku olemuses on toimunud muutus ning rõhuasetus on liikunud kultuurile, ideoloogiatele ja institutsioonidele (Nye 1990). Wilson kirjeldas seda üleminekut, kui militaarse interventsiooni, majandussanktsioonide ning sunnimeetmeid kasutavad diplomaatia vastandumist diplomaatiale, mis kasutab veenmist riiklike huvide saavutamiseks (Wilson 2008).

Nye näeb pehmet võimu kui võimet panna teised tegema asju ning lausa soovima samu asju, mida riik soovid läbi sümpaatia, mitte kasutades selleks surveid või jõudu. (Nye 2004). Teistel riikidel tekib soov koostööd teha ning ideedega kaasa minna, sest antud riigi väärtused, poliitika ja kultuur on atraktiivsed. Imetletakse riigi jõukust, avatust, arengutaset või lausa popkultuuri ning teatud määral seatakse eesmärk saavutada ka sarnased tulemused enda riigis. Tänu sellele ollakse rohkem koostööaltis ning valmis kaasa minema teise riigi ettepanekutega. Väikeste riikide, nagu Soome ja Eesti seisukohalt ei ole enam oluline ainult tegutseda selle nimel, et tugevdada riigi sõjalist jõudu ja koostööd NATOga. Oluliseks on muutunud ka edasi anda riigi atraktiivne kuvand. Kuvand, mis aitaks leida liitlaseid, kes jagaksid sarnaseid väärtuseid ja eesmäärke.

Pehme võim koosneb peamiselt kolmest allikast: riigi kultuurist, poliitilistest väärtustest ja riigi välispoliitikast (Nye 2004). Oluline on tähelepanu pöörata asjaolule, et välja toodud kolmel allikal on mõju ainult juhul, kui kultuur ja väärtused on teistele atraktiivne, kui poliitilised väärtused on vastavuses riigi poliitikaga kodus ning välismaal, ning riigi välispoliitika on moraalne (Nye 2004). Seega valitsuse poliitika võib tugevdada või õhnestada riigi kuvandit. Poliitika, mis näib olevat silmakirjalik, üleolev ja ükskõikne teiste arvamuse suhtes, või mis põhineb peamiselt rahvuslikel huvidel, võib mõjuda pehmele võimule pigem negatiivselt. Sama kehtib ka riigi väärtustele, kui riigi poolt väljapoole kuvatud väärtused on vastuolus riigi väärtustega kodus, siis soovitud mõju jääb saavutamata. Seega maine muutub veelgi olulisemaks, kui varem ja poliitilised võitlused tekivad usaldusväärse loomise ja hävitamise pärast (Arquilla, Ronfeldt 1999). Rohkematel

inimestel on juurdepääs informatsioonile, kui kunagi varem on see võimalik olnud. Seega valitsused konkureerivad usaldusväarsuse nimel mitte ainult teiste valitsustega, vaid ka meedia, ettevõtete, valitsusväliste organisatsioonide ning valitsuste vaheliste organisatsioonidega (Arquilla, Ronfeldt 1999). Informatsiooniajastu õõnestab traditsioonilist kõval võimul põhinevat strateegiat, mis sunnib riike pöörama üha rohkem tähelepanu uuele, pehmel võimul põhinevale strateegiale, ning riigi kuvandile. Arquilla ja Ronfeldt lausa leiavad, et riigid peavad kiirelt vaatama üle enda arsenalis infoajastu ohtude, väljakutsete ning võimalustega tegelemiseks ning teadvustama, et me elame ajal, kus on käimas globaalne sõda ideede ja narratiivide ümber (Arquilla, Ronfeldt 2020). Seetõttu peaksid ka Eesti riik ning Soome riik jälgima, mis informatsioon nende riikide kohta rahvusvahelisel maastikul ringi liigub, ning kas see on vastavuses riigi poolt loodud kuvandiga. Kui kajastatud informatsioon ei ole vastavuses loodud kuvandiga, siis riigi usaldusväarsus ning maine võib saada kahjustada.

Nye on öeldnud, et tänases globaalses infoajastus ei pruugi võit mõnikord sõltuda sellest, kelle armee võidab, vaid kelle lugu võidab (Nye 2014), ning just narratiiv on Feklyunina sõnul tööriist, mis aitab vahendada pehmet võimu erinevate osapoolte vahel (Feklyunina 2016). Kui riigid mõistavad pehme võimu olulisust, siis strateegiline narratiiv aitab riikidel mõista, kuidas ideed kujunevad, kuidas neid kajastatakse, levitatakse ning kuidas neid rahvusvahelises süsteemis vastu võetakse (Roselle, Miskimmon, O'Loughlin 2014).

Survestamise poliitika roll pole kindlasti rahvusvahelistes suhetes kadunud, kuid demokraatlikud riigid peavad ühe enam toetume pigem motiveerimisele ning meelitamisele. Viimaste kümnendite jooksul on muutnud riik ilma pehme võimu strateegiata pigem erandiks (Roselle, Miskimmon, O'Loughlin 2014). Seega autori hinnangul on oluline, et riik aktiivselt tegeleb pehme võimu ning strateegilise narratiivi komponentidega, vastasel juhul võib tema positsioon rahvusvahelisel maastikul saada kannatad.

1.2. Strateegilise narratiivi olemus ja eesmärgid

Uuringud on näidanud, et lugude rääkimine ei ole kõigest protsess, kus me anname edasi ajaloolist või psühholoogilist informatsiooni, vaid see aitab anda sündmustele ja ideedele sügavama mõtte ning väärtuse (Miller 1983). Enamgi veel, sotsiaalteadlased leiavad, et meie elud ning ühiskond on kujundatud lugude poolt (Archetti. 2013). Lood on kujundanud seda, kuidas me maailma näeme ning need aitavad mõtestada sündmusi meie ümber (Archetti 2013). Lugude olulisust

poliitikas võib näha juba vana Kreeka ajast, kus kasutati müüte, et õigustada erinevate tegevuste otstarbekust (Archetti 2013). Freedmani kohaselt ongi strateegilise narratiivi eesmärk luua veenvaid lugusid, mis suudavad seletada ning õigustada erinevaid sündmusi nii, et nendest saaks teha soovitud järeldused (Freedman 2006).

Mõistmaks, miks on üldse oluline, et riigil on identiteedi narratiiv, tuleb vaadata lähemalt strateegilise narratiivi teooriat. Miskimmoni, Roselle ja O'Loughlini hinnangul on rahvusvahelises süsteemis kesksel kohal narratiiv. Lood aitavad määratleda riigil kes ta on, kust ta on tulnud, ning kuhu ta tahab jõuda, ehk siis, mis on tema väärtused ning eesmärgid (Miskimmon, O'Loughlin, Roselle 2013). Narratiive edastatakse nii läbi rahvusvahelise ringhäälingu, läbi partnerluse teiste riikide, rahvusvaheliste organisatsioonide ja ettevõtete, korraldades rahvusvahelisi spordiüritusi või suurüritusi, läbi kultuuri ja poliitika. Rahvusvahelisel tasandil on strateegilise narratiivi üks eesmärke olla vahend, mille kaudu riigid saavad sõnastada oma huvid, väärtused ja püüdlused rahvusvahelisel maastikul (Miskimmon 2017). Miskimmoni sõnul kujutab strateegiline narratiiv endast tööriista, mis koosneb sündmuste ja identiteedi jadast, mille kaudu poliitikud üritavad anda minevikule, olevikule ja tulevikule kindlat tähendust, et saavutada poliitilisi eesmärke (Miskimmon 2017). See omakorda aitab saavutada mõjujõudu rahvusvahelises poliitikas (Miskimmon, O'Loughlin, Roselle 2013). Strateegiline narratiiv toob meid tagasi rahvusvaheliste suhete põhiküsimuse juurde, mis on veenmise ning mõjutamise vahendid, mis meetodid töötavad, ning mis tingimusel need töötavad (Miskimmon, O'Loughlin, Roselle 2014).

Strateegilisel narratiivil on kolm tasandit, mis on kõik omavahel tugevalt seotud (Roselle, Miskimmon, O'Loughlin 2014). Esimene tasand on rahvusvahelise süsteemi narratiiv, selle ülesandeks on kirjeldada, kuidas maailm on struktureeritud ning kes on osalejad (Roselle, Miskimmon, O'Loughlin 2014). Siin võib tuua näiteid külma sõja perioodist, kus maailma jagunes kaheks vastaspooleks. Teine tasand on konkreetsete probleemide, küsimuste narratiiv, mis aitab määratleda teatud probleemile soovitud lahenduse, ning vastavalt sellele koostada erinevaid määruseid ning panna paika poliitiline käitumine (Roselle, Miskimmon, O'Loughlin 2014). Kolmandal tasandil on riigi narratiivid ehk identiteedi narratiiv, mis panevad paika iga riigi ning rahvuse väärtused ning eesmärgid (Roselle, Miskimmon, O'Loughlin 2014). Antud töös keskendub autor eelkõige kolmandale tasandile, ehk riigi identiteedi narratiivile. Riigi identiteedi narratiiv aitab autoril vastata lõputöö alaküsimusele, Millist kuvandit on Soome ja Eesti valitsused soovinud enda riigist luua? Ehk siis, mis on Eesti ja Soome riigi väärtused ja eesmärgid.

Identiteedi strateegilise narratiivi näol on tegemist poliitikaga, mis on samal ajal suunatud nii riigist välja kui ka suunatud riigi rahvale. Tegemist on tööriistaga, mis aitab ühendada riigi rahvast luues ühtse identiteedi, ning samal ajal seda sõnumit ja seisukohta edastada rahvusvahelises sfääris (Miskimmon 2017). Seega edukas riigi identiteedi strateegiline narratiiv peab olema lugu, mida antud riigi rahvas võtab omaks, ning mida nad näevad ka osana enda identiteedist. Oluline on märkida, et riigi poliitika ning poliitikute käitumine peaksid olema vastavuses loodud identiteediga, vastasel juhul pannakse antud identiteedi kehtivus ning tõsiseltvõetavus küsimärgi alla (Theys 2018). Igasugune ebakõla narratiivi ning „jutustaja“ käitumise vahel võib põhjustada süüdistusi silmakirjalikkuses, mis omakorda vähendab usaldusväärust (Miskimmon, O’Loughlin, Roselle 2013). Välja toodud argumentide põhjal võib järeldada, et riigi valitsuse liikmete sõnavõttudel, mis ei ole vastavuses loodud kuvandiga, on riigi kuvandile oluline mõju. Kui Eesti riigi identiteedi strateegiline narratiiv loob kuvandi Eestist, kui riigist, mis on tugevate demokraatlike väärtustega, tolerantne, liberaalne riik, ning liitlane teatud teistele riikidele, siis vastavalt Miskimmonsile, O’Loughlinile ja Roselle’ile peab Eesti riigi poliitika, ning valitsuse liikmete käitumine olema sellega ka vastavuses. Kui need ei ole vastavuses, siis teiste riikide silmis võidakse seada loodud kuvand ning identiteet kahtluse alla, mis võib omakorda tuua kaasa negatiivse mõju Eesti riigi kuvandile. See väide ühtib autori poolt seatud hüpoteesiga, et riigi valitsuse liikmete sõnavõttude kajastamine mõjutab oluliselt riigi kuvandit.

Identiteet on vajalik nii rahvusvahelises poliitikas kui ka koduses ühiskonnas, et tagada kord ning erinevate riikide käitumine oleks vähemalt mingil määral prognoositav (Hopf 1998). Hopf leiab ka, et maailm ilma identiteetideta oleks maailm, kus valitseb kaos. Identiteedil on ühiskonnas vajalik funktsioon, see on mõõdik, mille järgi rahvusvaheline kogukond orienteerub. Kui osalejad teavad, kuidas teised osapooled teatud olukorras käituvad ning millisele tegevusele järgnevad teatud tagajärjed, siis valitseb sotsiaalses kogukonnas kindlustunne (Hopf 1998).

Autori hinnangul on riigi identiteedi strateegiline narratiiv oluline ka seetõttu, et see on tööriist, millega saada liitlasi ning saavutada erinevates valdkondades mõjuvõimu või majanduslikku edu. Suurriikide jaoks on narratiiv tihtilugu ka tööriist, millega õigustada teatud käitumist ning tagada teiste riikide ja ka enda rahva toetus. Väikestel riikidel on aga identiteedi strateegilisel narratiivil lisaks liitlaste hoidmisele oluline roll ka majanduses. Singapur on hea näide sellest, kuidas väike riik on suutnud meelitada ligi suures mahus otseinvesteeringuid välismaalt tänu positiivsele kuvandile. Singapur võttis eesmärgiks luua soodne ettevõtluskliima, mida toetati positiivsete ning atraktiivsete kultuuriliste komponentidega, nagu kõrge haridustase, liberaalsed poliitilised väärtused, kultuuriline mitmekesisus ning elav kaubandus (Hong 2015). Teine väike riik, mis on

läbi teinud radikaalse muutuse on Araabia Ühendemiraadid. Tegemist on riigiga, mis oleks võinud valida traditsioonilise tee, kuid on võtnud eesmärgiks luua positiivne kuvand majandusarengust, kultuurist, turismist ja haridustasemest, mis šeik Mohamed Bin Zayed Al Nahyan sõnul on rahvusbränd, mis inspireerib teisi ühiskondi (Borbon 2019). Tänu positiivsele strateegilisele narratiivile on Araabia Ühendemiraatidest saanud populaarne reisisihtkoht ning tema olulisus on kasvanud ka ärimaailmas. Need näited illustreerivad, kui oluline on just väikeste riikide puhul ära kasutada enda riigi tugevused ning luua atraktiivne riigi identiteedi strateegiline narratiiv. Seega on oluline, et ka Eesti ja Soome riik on loonud endast atraktiivse kuvandi, ning mõlemad riigid pööravad tähelepanu asjaoludele, mis loodud kuvandit võivad mõjutada.

See, et rahvusvahelistes suhetes manööverdamiseks on narratiivid muutunud ülioluliseks on tänapäeva üldtunnustatud. Narratiivid on olulised nii riigi seisukohalt kui ka rahvusvahelise süsteemi stabiilsuse seisukohalt. Läbi identiteedi strateegilist narratiivide me saame eeldada, kuidas teatud riigid, teatud olukordades käituvad ning need aitavad selgitada nii riikide poliitikat. Samas on neil ka oluline roll riigi majandusliku arengu edendamise ning uute koostööpartnerite leidmise seisukohalt. Seega riigi jaoks on oluline, et tema poolt loodud identiteedi strateegilist narratiivi mõistetakse ning tõlgendatakse vastavalt riigi eesmärkidele. Kui riigi eesmärk on luua endast kuvand kui kiirelt arenevast, ettevõtlust soodustavast ning õigusnorme täitvast riigist, aga teised riigid seda nii ei näe, siis soovitud välisinvesteeringud ning ettevõtlus võib riigil jääda saamata. Nagu eelpool on välja toodud, siis majanduslikud ning julgeoleku eesmärgil liitlaste koondamine on ehk veelgi olulisem väikestele riikidele. Oluline on asjaolu, et kõrvalekalded loodud identiteedi narratiivist võivad mõjuda riigi kuvandile negatiivselt. Need vähendavad riigi usaldusväarsust ning võivad õhnestada nii majanduslikke kui ka julgeoleku eesmärke. Seega riigid peaksid olema hoolikad, mis on nende strateegiline narratiiv, hindama, kuidas seda mõistavad teised, ning mis faktorid mõjutavad loodud kuvandit. Seetõttu on autori hinnangul oluline mõõta kuidas Eesti ja Soome kodanikud näevad teise riigi kuvandit, ning kui suurel määral on kuvandit mõjutanud valitsuse liikmete sõnavõttude kajastus.

1.3. Strateegiline narratiiv ja kommunikatsioon

Miskimmon, O'Loughlin ja Roselle näevad, et meedial on just strateegilises narratiivis märkimisväärne roll, kuna see määrab, kuidas narratiivi esitletakse, kuidas seda vastu võetakse ning tõlgendatakse (Miskimmon, O'Loughlin, Roselle 2013). Enne massikommunikatsiooni ajastut toimus valdav osa rahvusvaheliste suhete loomest suletud uste taga. Informatsiooni

liikumise kiirus on loonud aga olukorra, kus võim informatsiooni üle on jaotunud paljude osapoolte vahel, ning valitsusel puudub kontroll, kuidas ja kes kajastab valitsusega seotud infot (Coban. 2016). Üha enam on tekkinud olukord, kus meediakajastus ei leia aset enam ainult läbi traditsiooniliste tunnustatud meediakanalite või valitsuse allikate, vaid ka läbi blogide, sotsiaalmeedia ja teiste alternatiivsete allikate. Need erinevad allikad annavad võimaluse, et tekivad alternatiivsed narratiivid (Miskimmon, O'Loughlin, Roselle 2013). Seega riigi identiteedi strateegilise narratiivi seisukohalt on oluline, et poliitikud teadvustaksid endale asjaolu, et iga vestlust, iga üritust, iga tegevust võib olla lindistatud, ning seda võidakse kajastada erinevates kanalites igal ajal ning igal kujul (Miskimmon, O'Loughlin, Roselle 2013). Narratiivi edasiandjad ei ole loomulikult ainult poliitikud. Sinna kuuluvad erivaldkondade eksperdid, ettevõtjad ning lausa popstaarid. Kuid Theys leiab, et just poliitikud peavad mõistma, et nende roll kujundada riigi identiteedi narratiivi ning läbi selle ka rahvusvaheliseid suhteid on üks olulisemaid (Theys 2018). Poliitikud on riigi esindajad, ning on oht, et nende tegusid ning sõnavõtte tõlgendatakse kui riigi seisukohta. Kui tekib olukord, kus riigi poolt loodud identiteedi strateegiline narratiiv ning valitsuse liikmete käitumine ei ole vastavuses, siis nagu eelnevalt on autor ka välja toonud, võib tekkida olukord, kus narratiivi usaldusväärsus ning tõsiseltvõetavus seatakse kahtluse alla.

Nagu eelpool autor välja tõi, siis strateegiline narratiiv paneb aluse erinevate välispoliitikate ning tegevuste mõistmisele, ning riigi ja rahva identiteedile. Riigi identiteedi strateegilise narratiivi edasikandjad on valitsuse ametlikud kanalid, riigi esindajad kui ka meedia. Baum ja Potter leidsid enda uurimuses, mis käsitles meedia ning avaliku arvamuse seost, kaks olulist asjaolu. Esiteks, nende hinnangul mõjutab meedia peaaegu kõiki aspekte avaliku arvamuse ja välispoliitika suhtes (Baum, Potter 2008). Teiseks, leidsid nad, et kodanikel on reeglina oluliselt vähem informatsiooni, kui poliitikutel, ning nad kompenseerivad seda teadmatust tehes järeldusi väikeste infokildude põhjal (Baum, Potter 2008). Seega võib autori hinnangul väita, et meedia on identiteedi strateegilise narratiivi loomisel hädavajalik tööriist, mille kaudu saab mõjutada nii siseriiklikult rahva arvamust kui ka välispoliitikas teiste riikide arvamust. Kuna rahvas kujundab enda arvamuse meedias saadud infokildude põhjal, siis riigi identiteedi strateegilise narratiivi vaates on väga oluline, et need infokillud on vastavuses soovitud narratiiviga. Kui valitsuse liikmete sõnavõttud, mida kajastatakse meedias lähevad vastuollu riigi poolt loodud kuvandiga, on suur oht, et vastava uudise tarbijad võivad enda arvamuse kujundada vastuolulise infokillu põhjal. Selle tulemusena võib juhtuda, et riigi kuvandit mõistetakse mitte vastavalt riigi poolt seatud identiteedi narratiivi eesmärkidele ning kuvand saab kahjustada.

2. METOODIKA JA VALIM

2.1. Metoodika

Hindamaks riigi valitsuse liikmete sõnavõtude kajastuse mõju riigi kuvandile, võttis autor aluseks, poliitikute väljaütlemised Eesti ja Soome näitel. Soome on kaasatud uurimusse seetõttu, et Soome riigil puhul ei ole viimaste aastate jooksul välja tuua laialt kajastatud valitsuse liikmete väljaütlemisi, mis andis autori hinnangul hea võimaluse võrrelda mõju kuvandile riigiga, kus leidsid kajastust mitmed skandaalsed valitsuse liikmete väljaütlemised.

Uurimusküsimustele vastamiseks viis autor läbi kvantitatiivsed küsitlused ning intervjuud. Intervjuu andis võimaluse leida alternatiivseid vaatenurki ja vastandlikke seisukohti, ning mõista täpsemalt, kas ja kui palju on just valitsuse liikmete ütlused mõjutanud riigi kuvandit. Intervjuud viidi läbi poolstruktureeritud vormis, mille puhul lasi autor intervjuueeritavatel rääkida võimalikult iseseisvalt ning selgitada ilma ette seatud piiranguteta, kuidas nad strateegilist narratiivi ette antud riikide puhul on kogunud ning kuidas on nende riikide poliitikud või tegevused loodud kuvandit mõjutanud. See lähenemine andis võimaluse saada teavet intervjuueeritavate mõttemaailma kohta ning lasta neil vabalt oma ideid ning mõtteid väljendada (Laherand 2008). Intervjuude analüüsis otsis autor sarnaseid kogemusi ja arusaamu, et joonistuks välja muster, mille põhjal on võimalik teha üldistavaid järeldusi

Kuna intervjuueeritavate arv on kvalitatiivses uuringus piiratud, siis otsustas autor läbi viia ka kvantitatiivsed küsitlused. Eesmärk oli valimit suurendada ning saada laiem pilt Soome ning Eesti kodanike arvamusest. Tänu küsimustikkudele oli võimalik koguda empiirilised andmed, mida sai arvuliselt mõõta, teha statistilist analüüsi ning üldistusi.

Intervjuus oli küsimusi kokku 4, kui intervjuud viidi läbi soomlastega, kui intervjuu viidi läbi eestlastega, siis oli samuti küsimusi 4 (Lisa 1). Intervjuude vastused on koondatud tabelisse, kus on välja toodud märksõnad, ning iga märksõna juurde inimeste arv, kes nii vastas (Lisa 3). Küsitluses oli soomlaste poolt täidetud küsimustikus 10 küsimust, ning eestlaste poolt täidetud küsimustikus 7 küsimust (Lisa 2). Küsimustike vastustest välja joonistunud tulemused on koondatud tabelisse, kus iga vastuse taga on protsent, kui palju küsimustikul osalenutest nii vastas (Lisa 2).

Intervjuud ning küsitlused viidi läbi vahemikus jaanuar 2021 ja veebruar 2021. Seega vastuste analüüsimisel tuleb silmas pidada, et Eestis oli vahepeal toimunud valitsuse vahetus, ning poliitiline olukord muutunud.

Arvestades antud teemat, siis kvantitatiivse küsimustiku juures võis tekkida olukord, kus inimesed tõlgendavad väljendeid või küsimusi erinevalt. Kuna eesmärk on just mõista, kuidas erinevad narratiivid, sõnavõttud või poliitika mõjub subjektiivselt erinevatele osapooltele, ning kuvandi loomise juures ei saa riik kontrollida, kuidas erinevad osapooled infot tõlgendavad, siis leidsin, et see kõrvalekalle on vastuvõetav.

Autori leidis, et selleks, et mõista kuidas on erinevad tegevused mõjutanud riigi kuvandit, tuleb kõigepealt mõista, millise kuvandi on riik inimesele loonud. Mis on peamised tunnused ning narratiivid, mis antud riigiga seostuvad, ning mis on üldiselt riigi kuvand. Riigi identiteedi narratiivi koostamisel võttis autor aluseks lähenemise, mille kohaselt vastab riigi identiteedi narratiiv küsimusele, kuidas riik soovib ennast rahvusvahelises süsteemis kuvada, ning mis eesmärgi aitab antud narratiiv saavutada. Kasutades antud lähenemist analüüsis autor valitsuse veebilehti, pressiteateid ning kõnesid. Eesmärk oli luua üldistatud pilt identiteedi narratiivist, ning mõista millise kuvandi üritab riik endast luua.

Intervjuude ja küsimustike põhjal sai autor ülevaate, kas Soome ja Eesti kodanike hinnangul on Soome ja Eesti strateegiline narratiiv toimunud vastavalt eesmärgile, või nähakse riiki hoopis teises valguses. Täpsustavad küsimused võimaldasid seejärel välja selgitada, mis on olnud peamised tegurid, mis on mõjutanud tekkinud kuvandit, ning kõigepealt kas on olnud, ning milline on olnud seos valitsuse liikmete sõnavõttudel kajastamisel meedias ning kuvandi muutumisel.

2.2. Valim

Käesoleva töö valim koosneb neljast grupist. Esiteks, intervjuude grupp Soomes, kelle moodustasid kõrgharidusega inimesed, kes töötavad rahvusvahelises ettevõttes. Antud grupis oli 10 Soome kodanikku, kellest pooled olid mehed ning pooled naised, ning kes kõik jäid vanusegruppi 26-49 eluaastat.

Teiseks, intervjuude grupp Eestis, kelle moodustasid samuti kõrgharidusega inimesed, kes töötavad rahvusvahelises ettevõttes. Antud grupis oli 10 Eesti kodanikku, kellest pooled olid mehed ja pooled naised, ning kes kõik jäid vanusegruppi 26-49 eluaastat.

Kolmanda grupi moodustasid küsimustikule vastajad Soomes, kes töötavad neljas erinevas rahvusvahelises ettevõttes, mis ei kattu intervjueeritavate ettevõttega. Antud grupis oli 31 Soome kodanikku, kellest 51% olid naised ning 49% mehed. Vastanuist 43% jäid vanusegruppi 26-35 eluaastat, 43% jäid vanusegruppi 36-49 eluaastat, ülejäänud 14% vastanuist jäid vanusegruppi 50-64 eluaastat. Kõrgharidusega oli 86% vastanuist, ülejäänud olid keskharidusega.

Neljas grupp koosneb küsimustikule vastanud Eestlastest, kes töötavad neljas erinevas rahvusvahelises ettevõttes, mis ei kattu intervjueeritavate ettevõttega. Siin grupis osales 27 Eesti kodanikku, kellest 70% olid naised, ning 30% mehed. Vastanuist 3% oli vanusegrupis 18-25 eluaastat, 15% oli vanusegrupis 26-35 eluaastat, 74% vastanuist olid vanusegrupis 36-49, ning ülejäänud 8% vastanuist jäid vanusegruppi 50-64. Siin grupis oli kõrgharidusega inimesi 89%, ülejäänud olid keskharidusega.

Küsitlustele vastajad ning intervjuudes osalejad on leitud läbi autori tööandja, ning antud ettevõtte koostööpartnerite. Põhjus, miks antud töös on eelistatud kõrgharidusega inimesi on see, et autor eeldas, et nende informeerituse tase on kõrgem, ning see võimaldab pidada sügavamat arutelu antud teemal. Kuna valim on väike, siis ei saa üldistada tulemusi terve Soome või Eesti kodanike peale. Küll aga leiab autor, et kuna on kaasatud viis erinevat ettevõtet, representeerib antud grupp kõrgharidusega inimesi, kes töötavad rahvusvahelises ettevõttes Soomes või Eestis.

3. EESTI JA SOOME IDENTITEEDI STRATEEGILINE NARRATIIV NING SOOMLASTE JA EESTLASTE NÄGEMUS ÜKSTEISEST

3.1. Eesti strateegiline narratiiv

Teoreetilises osas järeldas autor, et pehme võimu ning strateegilise narratiivi kasutamine rahvusvahelistes suhetes on tänapäeval muutunud möödapääsmatuks. Väikeste riikide puhul võib seda lugeda, kui võimalust teha ennast rohkem nähtavaks ning kuuldavaks. See on tööriist millega aidata kaasa riigi majanduskasvule ning kindlustada julgeolekut.

Identiteedi strateegilise narratiivi puhul rõhutatakse, et on oluline, et valitsused töötavad sihipäraselt, et luua enda riigist kuvand, mis kujundab ühist arusaama nii riigi siseselt kui ka rahvusvaheliselt, ning aitab täita erinevad riigi strateegilisi eesmärke (Szostek 2017). Võttes aluseks nii eelneva seletuse kui ka Miskimmoni kirjelduse, mille kohaselt vastab riigi identiteedi strateegiline narratiiv küsimusele, kuidas riik soovib ennast rahvusvahelistes suhetes projitseerida (Miskimmon 2017) koostas autor Eesti identiteedi strateegilise narratiivi kokkuvõtte. Kuna Eesti riigil ei ole koostatud ametlikku identiteedi strateegilise narratiivi dokumenti või kava, analüüsis autor Eesti valitsuse, välisministeeriumi, majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi, ning Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse kodulehtedel saadud infot, et vastata antud küsimustele. Saadud info põhjal tõi autor välja märksõnad ning tunnusjooned, mis võiksid olla osa Eesti identiteedi strateegilisest narratiivist.

Endine välisminister Urmas Reinsalu nentis enda kõnes Riigikogule, kus ta tutvustas Eesti Välispoliitika Arengukava aastani 2030, et Eesti jaoks on hea maine ning tuntuks suuremaks varanduseks, kui see on meist suurematele riikidele. Ta tõi välja, et Eesti võiks olla eeskujuks tugeva haridussüsteemiga, küber- ja digiteemades ning olla usaldusväärseks partneriks Euroopa Liidus, NATOs ning ÜROs (Reinsalu 2020). Euroopa Liidu ning NATO olulisust rõhutab ka strateegiline arengukava Eesti 2035. Eesti 2035 toob välja, et Eesti peab keskendumas Lääne elulaadile, mis tähendab demokraatiat, inimõiguste järgimist, õigusriiki ning tugevat koostööd NATO, Euroopa Liidu ning ÜROga (Eesti 2035 arengustrateegia, Eesti Vabariigi Valitsus). Antud identiteedi narratiivi eesmärgiks võib lugeda julgeoleku kindlustamist, ning tihedate sidemete hoidmist teiste lääneriikidega. Lääne elulaadile keskendumine aitab tekitada ühtse kogukonna tunnet, mis võib kaasa tuua tulevikus erinevate küsimuste puhul teiste lääne elulaadiga riikide poolt suuremat toetust. Veel toob antud strateegia välja, et Eesti ühiskond on kokkuhoidev, toetav

ning kõikidel on võrdsed võimalused eneseteostuseks ning ühiskonnaelus osalemiseks (Eesti 2035 arengustrateegia, Eesti Vabariigi Valitsus). Veelkord rõhutatakse demokraatliku, vaba ühiskonna olemasolu, kus kõikidel on võimalus saavutada edu.

Eesti Vabariigi Valitsuse strateegia näeb ette, et Eesti peaks olema rahvusvahelisel maastikul trende loov ning eeskujuks teistele riikidele tänu enda tehnoloogilisele arengule ning demokraatlikule riigikorraldusele. Eesti on koht antud strateegia kohaselt, mis kutsub uusi ettevõtteid asutama, virtuaalselt äri ajama, investeerima ning katsetama uusi innovaatilisi lahendusi (Eesti 2035 arengustrateegia, Eesti Vabariigi Valitsus). Eesti välispoliitika arengukava kohaselt peab Eestit kujutama rahvusvahelises suhtluses kui „uuendusmeelset riiki“. Uuendusmeelsus tähendab siinkohal kõrget hariduse ning teaduse taset, tehnoloogia arengut ning e-valitsuse praktikate jagamist, ning tugevat suhtlust ja seotust teiste riikidega, samas ka demokraatliku, avatud ning hoolivat ühiskonda (Eesti välispoliitika arengukava 2030, Eesti Välisministeerium). Eesti riigi eesmärk on luua endast kuvand, kui värskest, innovaatilisest, uuendusmeelsest riigist, kus luuakse pidevalt uusi tehnoloogilisi lahendusi. Antud narratiiv võiks aidata tuua Eestisse kaasaegseid ettevõtteid, edukaid ettevõtjaid ning haritud inimesi, läbi mille kasvaks Eesti majandus.

Suur rõhk on kõikides strateegiates ning arengukavades Eesti majanduse kiirel arengul ning e-riigi kuvandil. Eesti välispoliitika arengukava 2030 rõhutab, et Eestis peab olema ettevõtetele tagatud soodne, ning usaldusväärne rahvusvaheline keskkond, et Eestisse tehtavate välisinvesteeringute maht jätkaks kasvu (Eesti välispoliitika arengukava 2030, Eesti Välisministeerium). Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse eesmärgiks on seatud kõrgelt automatiseeritud tööstuse, targa kapitali ning innovaatiliste ettevõtete Eesti meelitamine (EAS). E-Eesti kuvandist räägivad kõik arengukavad ning on loodud eraldi keskkond e-estonia.com, kus välisriigid saavad ülevaate e-Eesti ning Eesti IT-ettevõtete innovaatilistest lahendustest. Antud keskkonna eesmärk on innustada globaalseid poliitilisi liidreid koostööle Eestiga, ning rahvusvahelist meediat kajastama Eesti digilugu (e-Eesti). E-Eesti keskkond toob välja, et “Tugev e-Eesti kuvand on oluline selleks, et toetada Eesti IKT-sektorit uute klientide ja investorite leidmisel ning oma toodete eksportimisel. Samuti kinnitab hästitoimiva digitaristu maine rahvusvahelisel tasandil Eesti kuvandit atraktiivse ärikeskkonnana.“ (e-Eesti). s

Võttes arvesse eelpool välja toodud märksõnu, siis võib autori hinnangul teha järelduse, et Eesti identiteedi narratiivi eesmärk on olla tunnustatud, kui uuendusmeelne, innovaatiline, kõrge tehnoloogia tasemega demokraatlik e-riik, mis väärtustab lääne elulaadi. Loodud identiteedi

narratiivi eesmärk on tuua Eestisse uusi investeeringuid, uusi ettevõtteid ning hoida Eestit konkurentsivõime riikide seas. Läbi uute investeeringute, ning ettevõtluse kasvu, kasvab ka Eesti majandus ning inimeste heaolu. Oluline on ka kuvand Eestist, kui tugevast lääneriikide, NATO, Euroopa Liidu, ning ÜRO liitlasest. Kuna julgeolek on olnud Eestile läbi ajaloo oluline küsimus, siis antud narratiiv rõhutab Eesti seotust vastavate organisatsioonidega, ning üldiselt läänemaailmaga. Selle eesmärk on heidutada potentsiaalseid ohte Eesti julgeolekule. Eesti kuvandis on oluline osa ka märksõnadel turvaline, demokraatlik ning hästi toimiv ühiskond, mis omakorda aitab luua positiivset kuvandit liitlaste seas ning kinnitada Eesti läänemeelset mentaliteeti.

3.2. Soomlaste nägemus Eestist

Soomlaste seas läbiviidud küsitlused ning intervjuud aitasid autoril mõista, kui edukas on olnud Eesti identiteedi strateegiline narratiiv, ning mis on olnud peamised mõjutegurid kuvandi kujunemisel viimase aasta jooksul. Küsimustikust sai autor teada, mis on peamised märksõnad, mis seostuvad Eesti riigiga, intervjuud aitasid aga minna sügavuti teemasse, ning arutleda, mis on väljatoodud märksõnade taga. Lisaks sai autor küsitluste ja intervjuude tulemuste põhjal teha järeldusi, milline mõju on olnud Eesti eelmise valitsuse (aprill 2019 - jaanuar 2021) liikmete sõnavõttudel loodud kuvandile.

Kvantitatiivses küsitluses osalejate seast kirjeldas Eesti riiki, kui kiirelt arenevat riiki 64% vastanuist. Lisaks leidis 58% küsitlusel osalejatest, et tegemist on innovaatilise IT riigiga. Ka intervjuudes olid läbivateks märksõnadeks kõrgelt arenenud riik, mis on IT valdkonnas teistest ees ning kasutab innovaatilisi lahendusi. Kõik intervjuueeritavad tõid antud märksõnad Eesti kohta välja esimesena. Intervjuudes toodi IT riigi all välja eelkõige Eesti ID kaardi süsteemi lahendust ning riigi e-teenuste võimalusi. 30% intervjuueeritavatest leidsid, et Eestis on vähe bürokraatiat ning asjaajamise protsess on tehtud väga sujuvaks ning kiireks. Seega võib väita, et Eesti identiteedi strateegilise narratiivi eesmärk luua endast innovaatilise e-riigi kuvand on kõrgharidusega soomlaste seas, kes töötavad rahvusvahelises ettevõttes toiminud.

Kvantitatiivsetest küsitletutest 32%, ehk siis kolmandal kohal, oli välja toodud väide, et Eesti on konservatiivsete soorollidega riik. Ka intervjuudest selgus, et 40% vastanuist seostus Eestiga konservatiivsus, seda eelkõige seoses soorollide ning seksuaalvähemustega. Lisaks tõi eraldi välja 40% intervjuueeritavatest, et Eestis tundub olevat probleem sallivusega. Täpsemalt peeti selle all

silmas pagulaste küsimust, ning seksuaalvähemustesse suhtumist. Aurtori hinnangul võib siin leida seoseid Eesti eelmise valitsuse (aprill 2019 - jaanuar 2021) käitumisega. 100% intervjueeritavatest tõid välja, et esimene uudis, mis Eesti valitsusega seostub on Eesti endise valitsuspartei EKRE esindaja Mart Helme kommentaarid, mis olid suunatud Soome uue peaministri Sanna Marina pihta. Mart Helme kommenteeris uut peaministrit järgnevalt: "... igast kõõgitüdrukust võib saada minister, või kuidas ta ütles. Nüüd me siis näeme, kuidas ühest müüjatüdrukust on saanud peaminister ja kuidas seal mõnestki teisest tänavaaaktivistist ja harimatust inimesest on saanud samuti valitsuse liige." (ERR 2019). Antud kommentaar leidis kajastust üle maailma suurimates uudiseportaalides nagu BBC, CNN, New York Times, Euronews, Reuters ning ka suurimates Soome väljaannetes, nagu Helsingin Sanomat, Iltalehti, Kauppalehti ja paljud teised. Sallimatuse all toodi välja Mart Helme kommentaare seksuaalvähemuste suunal ja soovitus nendel Eestist lahkuda. 50% intervjueeritavatest meenusid teisena Eestiga seoses uudised seksuaalvähemuste ja kooseluseadusega seotud teemadel. Põhjus, miks antud teema jõudis ka nii paljude soomlasteni, on Mart Helme intervjuu Deutsche Wellele, kus ta ütles, et „las geid jooksevad Rootsi“ (Postimees 2020). Läbiv teema oli ka pagulaste küsimus. 40% intervjueeritavatest tõi välja, et Eesti hirm pagulaste ees jätab Eestist pigem kinnise ning sallimatu riigi mulje.

Intervjuudest ning küsitlustest selgus, et Eesti konservatiivsuse all nähti eelkõige seost EKRE võimuletulekuga. Paremäärmusliku erakonna valitsusse pääsemine ning nende poliitika tähendas soomlaste jaoks, et Eestis on tekkinud probleemid sallivusega ning traditsioonilisi soorolle hoitakse au sees. Vaadates Eesti soovi olla tugev partner ning liitlane lääneriikidele, siis vastuolus olid ka minister Mart Helme kommentaarid seoses Joe Bideniga. Delfi vahendab, et Mart Helme ütles: „Joe Biden ja Hunter Biden on korrumpeerunud tüübid“ (Delfi 2020). Antud märkus jõudis ka soomlaste infovälja ning 30% intervjueeritavatest tõi välja, et üks esimesi uudiseid, mis neil Eestiga seostub on just see.

Vaadates Eesti strateegilise narratiivi eesmärke, siis autori hinnangul märksõna konservatiivsed soorollid ning sallimatus ei sobi sellega kokku. Eesti eesmärk on luua kuvand, kui uuendusmeelsest, koostööaldis ning demokraatlikust riigist, mis hoiab kõrgel lääneriikide väärtuseid, siis võib väita, et Mart Helme poolt tehtud kommentaarid Soome peaministri, seksuaalvähemuste, ning Joe Bideni suunal on vastuolus seatud eesmärkidega. Ka autori poolt läbi viidud uuring näitab, et 29% küsitletute ning 30% intervjueeritavate arvates mõjutasid antud sõnavõttud Eesti riigi kuvandit negatiivselt.

Samas 70% intervjuueeritavatest ning 68% küsitletutest ei leidnud, et Eesti kuvand on saanud läbi eelpool toodud vahejuhtumite kannatada. Nende soomlaste silmis on Eesti ning Soome vahel niivõrd tugev side, et ühe partei tegevus ei suuda seda rikkuda. Samuti toodi välja, et kuna Soomel on kogemus enda paremäärmuslaste erakonnaga, siis nad mõistavad, et antud erakond ei esinda tervet Eestit. Oluline seos joonistus välja valitsuse liikme sõnavõttude, ning antud riigi rahva seisukoha vahel. Intervjuudes 70% vastanuist põhjendasid enda arvamuse mitte muutumist asjaoluga, et nad mõistavad, et üks erakond ei esinda tervet riiki. Seega Mart Helme sõnavõtte nähti justkui isoleeritud juhtumina, mida ei saa üldistada terve riigi seisukohaks. Seetõttu ei leidnud 70% vastanuist, et Eesti riigi kuvand sai antud sõnavõttudest kahjustada. Samas 30% intervjuu küsimustele vastanuist, kelle hinnangul Eesti riigi kuvand sai kahjustada leidsid, et rahvas on antud poliitikud valinud, seega see näitab, et rahvas toetab teda, ning kuhu poole rahva arvamus liigub. Seega valitsuse liikme sõnavõttude mõju riigi kuvandile, on autori hinnangul oluliselt seotud sellega, mil määral antud riigi rahvas toetab või nõustub kajastatud sõnavõttuga.

Autori hinnangul tuleb pöörata tähelepanu asjaolule, et ainult 12% küsitletutest tõi välja Eesti kui liberaalse ning tugeva demokraatiaga riigi, ning võib eeldada, et ilma Mart Helme sõnavõttudeta ei oleks 40% intervjuueeritavatest märksõnad konservatiivsus ning sallimatus Eestiga üldse seostanud.

Lisaks valitsuse liimete sõnavõttudele tõi 30% intervjuudes osalenutele välja, et uudised, mis Eestiga viimaste aastate jooksul meenuvad on seotud Danske panga rahapesu juhtumi ja Eesti Keskerakonna korrupsiooni juhtumiga. Sellega seoses nähti Eestis probleeme korrupsiooniga. Nii vastanud leidsid, et korrupsioon on märk sellest, et Eesti ei ole veel jõudnud vanemate lääneriikide tasemeni ning Eestil on veel arenguruumi. 10% vastajaist tõi välja, et Eestil on tugev soov olla osa Skandinaaviast, kuid enne, kui me saame enda korrupsiooni ning sallivuse teemad korda, siis me sinnani ei küüni. Samas küsimusele, millised väljendid iseloomustavad Eesti riiki sinu arvates kõige paremini, tõi korrupsiooni välja vaid 3% küsitluses osalejatest, mille põhjal järeldeb autor, et kuigi uudis Danske rahapesu juhtumist jõudis suure hulga lugejateni ning kajastati ka Eesti Keskerakonna rahastamise skandaali, siis Eestit üldiselt korrumppeerunuks ei peeta. Arvestades Eesti narratiivi, mille kohaselt Eesti on loonud soodsa ning avatud keskkonna välisinvestoritele, siis korrupsiooni juhtumid antud kuvandit rikkunud ei ole.

Tasakaalustamaks EKRE võimuletulekuga seotud hirne ning Mart Helme sõnavõtte on soomlaste silmis positiivne, et Eestil on naispresident. Nimelt 30% intervjuueeritavatest tõi välja, et Eesti poliitikaga seostub neile Kersti Kaljulaid, ning nende hinnangul oli tema kuvand positiivne.

Esiteks toodi välja, et Eesti presidendi juures on positiivne asjaolu, et ta on tugevalt orienteeritud majanduse arendamisele ning Soomega koostööle. Teiseks, leiti, et tema eeskujul saavad Eesti naised innustust ning sooline ebavõrdsus väheneb. Positiivses valguses nähti ka uut valitsust, ning Kaja Kallase peaministriks saamist. Intervjuudes osalejatest 30% ütlesid, et Kaja Kallase peaministriks saamine mõjutas nende arvamust Eestist positiivses suunas, ning see näitab, et noored saavad võimule. Just märksõnu noor riik ning noored juhid kasutasid erinevatel viisidel 40% intervjuueeritavatest kui nad kirjeldasid Eesti riigi kuvandit. Kuna Eesti riigi jaoks on oluline, et Eestit nähakse innovaatilise ning uuendusmeelsena, siis võib lugeda märksõna noor kasutamist positiivsena. Sellega seostuvad inimestele värsked ja uued ideed, ning aktiivsus ja vitaalsus. Seega võib autori hinnangul väita, et nii naispresident kui ka naispeaminister on mõjunud Eesti kuvandile pigem positiivselt, ning aidanud luua kaasaegse ning uuendusmeelse ühiskonna muljet.

Kuigi 100% intervjuueeritavast meenusid seoses Eestiga uudised, mis kajastasid Eesti valitsuse liikme sõnavõtte, siis pigem nähti nendel negatiivset mõju antud erakonnale. 100% intervjuudes osalejatest ütlesid, et nende silmis muutus antud erakonna kuvand negatiivsemaks, ja kõigest 30% intervjuueeritavatest leidsid, et ka Eesti riigi kuvand muutus seoses kajastatud sõnavõttudega negatiivsemaks. Küsitlustes osalejatest meenub mõni negatiivne Eesti valitsuse liikme sõnavõtt 55% vastanule, kellest 45% leidis, et antud sõnavõtt mõjutasid nende arvamust Eesti tolleaegse valitsuse suhtes negatiivsemaks. Samas ainult 29% küsitluses osalejatest leidsid, et antud sõnavõtt mõjutasid Eesti riigi kuvandit negatiivselt. Seega suuremat mõju nähti vastavale erakonnale ja valitsusele, kui terve riigi kuvandile.

3.3. Soome strateegiline narratiiv

Soome on üks väheseid riike, kes on võtnud aktiivselt riigi strateegilise narratiivi koostamise ning juhtimise valitsuse kätte. Aastal 2010 koostati riigi brändi delegatsioon, kelle ülesandeks oli luua raport, mis toob välja Soome riigi tugevused, eesmärgid, peamised sõnumid ning vastavalt sellele strateegia, kuidas Soome riiki kui brändi kuvada. Antud raport on aluseks 2017. aastal loodud Soome riigi brändi strateegiale. Seda kasutab aktiivselt Soome välisministeerium, saatkonnad ning diplomaadid, et suhtlus välisriikidega toimuks süstematiseeritult ning vastaval ühtsele strateegiale (Soome Välisministeerium). Koostamaks lühikokkuvõtet Soome riigi identiteedi strateegilisest narratiivist võttis autor nimetatud Soome brändi raportid ning sellega seotud koduleheküljed aluseks.

Raporti kohaselt on Soome maailma kõige parem riik. Riik, kus on kõrge haridustase, kõige õnnelikumad inimesed, puhas loodus, ning kõige paremini funktsioneeriv ühiskond (Country Brand Delegation 2010).

Soome missioon on olla riik, mis lahendab maailmas kõige keerukamad probleemid. Brändi raporti kohaselt seisneb Soome riigi tugevus selles, et tal on erapooletu, ning lahendustele fokuseeritud lähenemine probleemide lahendamisel (Country Brand Delegation 2010). Suurt rõhku on raportis pandud just läbirääkimiste meetoditele ning asjaoludele, miks just Soome on parim läbirääkija maailmas. Soomlased leiavad, et probleeme lahendatakse Soomes mitte läbi vaidluste ning sunnimeetmeid kasutades, vaid rahumeelselt ning läbi kõikide osapoolte ära kuulamise. Olulised märksõnad läbirääkimiste juures on pragmaatiline, mitte emotsionaalne, kaalutletud ning funktsioneeriv. Arvestades kui suurt rõhku pannakse antud raportis väljendile „maailma probleemide lahendaja“, siis leiab autor, et rahvusvahelises pildis soovib Soome olla eelkõige just seotud selle sõnumi, ning kuvandiga. Maailma probleemide lahendaja on väljend, millega seoses rõhutatakse ka märksõna funktsionaalsus. Soome identiteedi strateegilise narratiivi kohaselt väljendab see võimekust olla praktiline ning lahendustele orienteeritud ühiskond ning kultuur (Country Brand Delegation 2010). Maailma probleemide lahendaja narratiivi juures tuuakse välja ka julgus. Soomet kujutatakse kui kartmatut riiki, kes on harjunud väljakutsetega tegelema ning lahendusi otsima. Narratiivi kohaselt on oluline, et Soomet nähakse maailmas kui riiki, kes muudab terve maailma paremaks paigaks (Country Brand Delegation 2010). Autori hinnangul on antud identiteedi narratiivi eesmärk rõhutada Soome aktiivset profiili rahvusvahelises süsteemis. Kuigi tänu idanaabrile on Soome pidanud läbi ajaloo hoidma pigem neutraalset joont, siis antud identiteedi strateegiline narratiiv näitab, et Soome soovib olla aktiivsem rahvusvahelises süsteemis, et tugevdada sidemeid teiste riikidega. Selle saavutamiseks on Soome riik valinud positiivse lähenemise, kus tema rolliks on teiste probleemide lahendamine.

Soome identiteedi strateegilise narratiivi jaoks on oluline ka tugev võrdsuse ning liberaalsuse kuvand. Tegemist on riigiga, kus vastavalt kuvandile on mittehierarhiline ühiskond toiminud juba alates Soome iseseisvumisest ning nad leiavad, et võrreldes ülejäänud Euroopaga on Soome ühiskond tunduvalt vabam, ning otsekohesem (Country Brand Delegation 2010). Valitseb sooline, klasside vaheline ning sotsiaalne võrdsus. See on ka veel üks põhjuseid, miks vastavalt narratiivile Soome on kõige sobilikum probleemide lahendaja ning läbirääkija.

Kolmas oluline märksõna Soome narratiivis on kõrge haridustase. Vastavalt narratiivile on see üks peamisi alustalasid, miks Soome on edukas riik (Country Brand Delegation 2010). Haridust

nähakse vahendina, mis aitab ühtlustada lõhet sotsiaalsete klasside vahel ning kaitseb demokraatiat. Seetõttu näeb narratiiv ette, et Soome ülesanne peaks olema hariduse eksport konfliktipiirkondadesse. Siin tõmmatakse paralleel Prantsusmaa poolt algatatud „Arstid ilma piirideta“ missiooniga, ning nähakse, et Soome võiks olla sarnaselt hariduse eestvedaja, levitaja ning „esmaabi“ andja (Country Brand Delegation 2010). See on taaskord narratiiv, mille eesmärk on aidata kaasa Soome positiivse ning maailma probleemide lahendaja kuvandi loomisele.

Lisaks sotsiaalsetele rollidele peab Soome oluliseks ka looduse säästmist ning vastutustundlikku lähenemist. Vastavalt raportile on Soome loodus läbi elanud tõsise reostuse probleemi ning ühise pingutusena on suudetud loodus taastada (Country Brand Delegation 2010). Miks see on Soome strateegilise narratiivi seisukohalt oluline, on see, et tänu antud kogemusele on Soomel maailma parimad ekspertteadmised looduse hoidmise ning taastamise küsimuses. Soome järvede puhastamine 20.sajandi viimastel aastakümnetel on edulugu, mis on maailmas haruldane. Seega Soome strateegilise narratiivi kohaselt on tegemist oskusega, mida Soome peaks eksportima, et aidata teisi sarnases olukorras olevaid riike.

Kokkuvõttes leiab autor, et Soome strateegilise narratiivi alustaladeks on funktsionaalne ühiskond, funktsionaalsed ettevõtted, funktsionaalne haridussüsteem ning funktsionaalne probleemide lahendamine maailmas. Ei filosoferita, ega arutelda, vaid tegutsetakse (Country Brand Delegation 2010). Suurim eesmärk on saavutada rahvusvahelisel maastikul probleemide lahendaja staatus, eksportida haridust, ning pragmaatilist ja kaalutletud hoiakut.

3.4. Eestlaste nägemus Soomest

Autori poolt läbi viidud intervjuude ning küsitluste eesmärk oli mõista, kui efektiivne on olnud Soome riigi identiteedi strateegiline narratiiv eestlaste näitel. Kuna uurimuse eesmärk on mõista valitsuse liikmete ütluste ning valitsuse tegevuse mõju loodud narratiivile, ning analüüsiks valitud periood hõlmas aastaid 2019 ja 2020, siis nii küsitlustes kui ka intervjuudes pööras autor eelkõige tähelepanu koroonapiirangutega seotud teemale. Seda seetõttu, et antud perioodil leidis Eesti meedias seoses Soomega suurel hulgal kajastust just koroonapiirangute küsimus. Tänu intervjuude ülesehitusele ei piiranud autor vestluse kulgu ning teemade käsitlust, mis andis võimaluse saada infot ka teiste Soome valitsuse või valitsuse liikmetega seotud teemade kohta, mis võisid Soome kuvandit mõjutada.

Küsitlustest selgus, et 85% vastanuist leiab, et Soomega seostub neile eelkõige märksõna neutraalsus. Intervjueeritavatest tõid selle välja lausa 100% vastanuist. Kuigi neutraalsus võib olla positiivse alatooniga, siis intervjuudest selgub, et vastajad pigem ei pidanud tugevat neutraalsust positiivseks omaduseks. Lausa 80% intervjuu küsimustele vastanuist leiab, et Soome riik on liiga neutraalne. Sellego seoses toodi välja kommentaare, et Soome riik jääb „nähtamatuks“ ega paista millegagi silma, „vaikselt ajab enda asja“, ning „neutraalsusest tingitult on mitte midagi ütlev“. Sealhulgas 60% intervjueeritavatest tõi veel välja, et liigne neutraalsus tähendab nende silmis seda, et Soome ei julge võtta tugevat seisukohta. Samas leidis ka vastajaid, kes pidasid neutraalsust pigem positiivseks, 20% intervjuudes osalejatest tõid neutraalsuse välja kui hea positsiooni rahvusvahelistes küsimustes läbirääkimiste pidamiseks. Küsimusele, mis on asi, mis meenub Soome valitsuse tegevusega viimase aasta jooksul, vastas 70% intervjuudes osalejatest, et tegemist on nii vaikse, ning neutraalse riigiga, et midagi täpsemalt ei teagi nende poliitikast. Arvestades Soome riigi identiteedi strateegilist narratiivi, siis võib autori hinnangul pidada asjaolu, et uuringus osalenud eestlased peavad Soome riiki väga neutraalseks, pigem negatiivseks. Soome riigi eesmärk on luua endast pilt kui riigist, kes on aktiivselt kaasatud erinevates rahvusvahelistes küsimustes. Intervjuudes ning küsitlustes saadud vastuste põhjal võib aga öelda, et loodud kuvand ei ole saavutanud kõrgharidusega eestlase seas, kes töötavad rahvusvahelistes ettevõtetes oma eesmärki. Kõigest 30% intervjuudes osalejatest tõi välja, et Soome riigi kuvandiga seostub neile Soome aktiivne roll rahuläbirääkimistel, ning seda eelkõige seoses Martti Ahtisaariga. Maailma probleemide lahendajana nägi küsitluses osalejatest Soomet ainult 19% vastanuist. Seega võib autori hinnangul väita, et Soome kuvand maailma probleemide lahendajana ei ole veel saavutanud enda eesmärki. Kuigi riiki nähakse neutraalsena, mis annab hea aluspinna rahuläbirääkijana, siis autori hinnangul ei sobi kokku julgematus seisukohta võtta eesmärgiga olla maailma probleemide lahendaja.

Teisena toodi küsitluses välja hästi funktsioneeriv ühiskond, 69% küsitletutest, kus on kõrge haridustase, 57% küsitletutest, ning liberaalne ühiskond, 50% küsitletutest. Lisaks võib antud funktsionaalsust näha nii riigis kui ka töökohtadel, kus 30% vastanute hinnangul on kõik alati väga läbi mõeldud, ning ohutus on väga oluline. Intervjuudes toodi Soome kuvandiga seoses kõrge haridustase välja lausa 80% vastanute seas. Soome riigi kuvandi kirjeldamisel nimetas 50% intervjuudes osalejatest, et tegemist on liberaalse riigiga, kus valitseb sooline võrdsuslikkus ja ühiskonnas on võrdsus. Samuti nähakse intervjuude vastuste kohaselt Soome riiki kui heaoluühiskonda, 60% vastanuist, mis on heal majanduslikul järjel, 60% vastanuist, ning kus on inimestel head palgad, 60% vastanuist. Huvitav oli ka 30% intervjueeritavate seisukoht, et

Soomlaste näol on tegemist kuuleka rahvaga, kes teeb täpselt seda, mida valitsus ütleb ilma vastu hakkamata, ning tegemist on väga rahulike ja tasakaalustatud inimestega. Ainuke negatiivne aspekt sotsiaalse poole pealt, mida intervjuudes osalejad välja tõid oli kõrge enesetappude arv, 30% intervjuueeritavatest leidis, et see tekitab küsimuse, mis on ühiskonnas valesti. Üldiselt võib autor hinnangul väita, et narratiiv on vastavalt eesmärgile toiminud, ning Soome riiki nähakse kui hästi funktsioneeriva, ning kõrge haridustasemega ühiskonnaks.

Kuigi koroonakriisiga seoses pani Soome üsna jõuliselt piirid kinni, siis 90% intervjuueeritavatest leidis, et see oli õigustatud ning vajalik. Pigem nähti Soome otsustavat käitumist isegi positiivses valguses, see demonstreeris intervjuueeritavate hinnangul Soome julgust teha raskeid otsuseid. Tänu sellele oli 35% küsimustele vastanute hinnangul Soome kuvand muutnud viimase aasta jooksul positiivsemaks. Ülejäänutel oli kuvand jäänud samaks, ehk siis valitsuse käitumine koroonakriisis ei mõjutanud Soome kuvandit negatiivselt.

Intervjuu küsimusele, mis on olnud olulised uudised Soome kohta, mis on kõige rohkem mõjutanud sinu arvamust Soome riigist, ei osanud ükski vastaja välja tuua konkreetset uudist. Küll aga tõid vastajad välja üldiseid infokilde, mida ei osatud konkreetse uudisega siduda, kuid mis on intervjuudes osalejate hinnangul Soome kuvandit mõjutanud. 50% vastanute jaoks on suur mõju olnud Soome ja Venemaa suhetel. Soomet peetakse Venemaa küsimustega seoses liiga tagasihoidlikuks ja leitakse, et Soome üritab liialt kõigiga läbi saada. Oluliseks peeti ka naissoost peaministriga seotud infokilde. Tänu naissoost peaministrile nähakse Soomet tasakaalukana ja see illustreerib vastajate hinnangul Soome liberaalsuse kõrget taset, 40% intervjuudes osalejatest. Siin toodi veel välja ka suur enesetappude arv Soomes, 30% vastanuist. Negatiivne on ka 20% intervjuus osalenud eestlase arvates asjaolu, et Soomes töötavate eestlaste suhtes on negatiivne hoiak, kuigi Soomes on lisatööjõudu vaja.

Soome identiteedi strateegilise narratiivi eesmärk on olnud luua kuvand stabiilsest, hästi toimivast, liberaalsest riigist, kelle trump on probleemide lahendamise oskus, ning kelle eesmärk rahvusvahelises süsteemis on aidata teisi riike. Autori hinnangul võib hinnata seda edukaks. Kuigi uurimuse tulemus kinnitas, et eestlaste arvates, kes on kõrgharidusega ning töötavad rahvusvahelises ettevõttes on Soome riik liiga neutraalne, ei osata ka otseselt midagi negatiivset välja tuua. Samuti ei meenu ühelegi uuringus osalenud eestlasele ühtegi konkreetset Soomega seotud uudist, mis oleks mõjunud Soome riigi kuvandile negatiivselt. Olukord, kus isegi naaberriik ei oska välja tuua ühtegi negatiivset uudist, näitab autori hinnangul seda, et nad on suutnud enda probleemid hästi lahendada, ning skandaale, mis on jõudnud ka rahvusvahelisse meediasse on

suudetud vältida. Identiteedi strateegilise narratiivi seisukohalt on see väga oluline näitaja. Kui riik suudab kontrollida, mis infokillud jõuavad meediani, ning kuidas neid kajastatakse, siis võib riigi strateegilise narratiivi haldamist pidada edukaks.

4. TULEMUSTE ARUTELU JA JÄRELDUSED

Uuringust selgus, et 100% intervjueritud soomlastel, ning 55% küsitluses osalenud soomlastel meenub seoses Eesti riigi valitsuse sõnavõttudega Mart Helme kohta kajastatud uudised. Kuigi nende sisu peeti pigem negatiivseks, vastavalt 55% küsitluses osalenutest ja 100% intervjuus osalenutest vastas nii, siis kõigest 29% küsitluses osalenutest ja 30% intervjuus osalenutest leidis, et antud sõnavõttud mõjutasid nende silmis Eesti riigi kuvandit negatiivselt. Mis tähendab, et 68% küsitluses osalenutest ja 70% intervjuudes osalenutest leidis, et kajastatud Eesti valitsuse liikme sõnavõttudel ei olnud Eesti riigi kuvandile mõju.

Oluline on siinkohal välja tuua asjaolu, et Eesti riigi iseloomustamisel vastas 32% küsitluses osalenud soomlastest, et Eesti riigiga seostuvad neile konservatiivsed soorollid, ning 40% intervjueritavatest tõid välja, et Eesti riigiga seostuvad neile konservatiivsus ja probleemid sallivusega. Kuigi Eesti valitsuse liikme sõnavõtte ei seostanud valdav enamus uurimuses osalenutest Eesti riigi kuvandi mõjutamisega, siis autor leiab, et kaudselt on see kahju teinud, ning toonud Eesti riigi kuvandisse märksõnad konservatiivsed soorollid ning sallimatus. Arvestades Eesti riigi identiteedi narratiivi, mille kohaselt Eesti riigi eesmärk on olla demokraatlik, uuendusmeelne ja kiirelt arenev lääneriik, siis antud omadused ei toeta Eesti riigi kuvandi eesmärke.

Uuringust selgus ka, et riigi kuvandi mõjutamisel on oluline roll ka antud riigi rahva seisukohal. Intervjuudes tõid soomlased välja, et hoolimata Eesti valitsuse liikme negatiivsetest kommentaaridest meedias, on see justkui isoleeritud juhtum, ning ei esinda terve riigi seisukohta. Paralleelina toodi välja Soome paremäärmuslaste erakond, ning mõisteti, et rahvas pigem ei toeta antud vaateid. Kui valitsuse liikme seisukohta toetatakse laialdaselt, siis võidakse seda tõlgendada terve riigi seisukohana, ning riigi kuvandit mõjutavana. Kui tegemist on aga seisukohaga, mis ei leia laialdast toetust antud riigis, siis võidakse seda näha eraldatud juhtumina, mis ei esinda riiki ning kuvandile suurt mõju ei pruugi olla.

Intervjuudes toodi ka välja, et Eestiga seostub uudis Danske Banki rahapesu skandaalist ning korrupsioonist. Hinnates aga antud uudise mõju riigi kuvandile, siis võib seda lugeda minimaalseks. Kõigest 1% vastanuist tõi välja, et Eesti riik on nende hinnangul korrumppeerunud. Siit võib teha järeldused, et kuigi Danske Banki skandaal leidis palju kajastust ka Soome meedias, ei mõjutanud see Eesti riigi kuvandit negatiivselt. Võrreldes Eesti valitsuse liikme sõnavõttudega on antud uudis olnud suhteliselt vähe oluline, ning ka antud uudise mõju kuvandile on olnud

minimaalne. Seega võib autori hinnangul teha järelduse, et kajastatud valitsuse liikmete sõnavõttud on olulisema mõjuga, kui erasektori skandaalid.

Soome puhul ei osanud uuringus osalejad välja tuua ühtegi skandaalset uudist, või valitsuse liikme sõnavõttu, mis oleks viimaste aastate jooksul meediast meelde jäänud. Intervjuude käigus selgitas autor välja, kas on olnud midagi peale valitsuse liikmete sõnavõttude, mis on mõjutanud Soome riigi kuvandit. Eelkõige toodi välja ajalooliselt neutraalseid suhted Venemaaga, mida nähti pigem negatiivsena, ning naissoost peaministrit, mis illustreerib kõrget liberaalsuse taset, mida nähti positiivsena. Kuigi intervjuudest ja küsitlustest selgusid teatud hoiakud, mida nähti pigem negatiivsena, näiteks liigne neutraalsus, siis otseselt riigi kuvand nendest kahjustada ei ole saanud. Autori hinnangul võib tõmmata paralleeli asjaolude vahel, et Soome riigil on õnnestunud hoiduda skandaalidest, mis leiaksid laialdaselt rahvusvahelises meedias kajastust, ning neutraalsel või pigem positiivsel kuvandil, tänu millele ei ole ka Soome riigi kuvand saanud kannatada kõrgharidusega eestlaste seas, kes töötavad rahvusvahelises ettevõttes.

KOKKUVÕTE

Teooria osas tõdes autor, et strateegiline narratiiv on rahvusvaheliste suhete süsteemis olulisel kohal, ning lood on vahendid, mis aitavad anda sündmustele ja ideedele sügavama mõtte. Rahvusvahelistes suhetes on narratiivist saanud tööriist, millega riigid üritavad saavutada seatud poliitilisi eesmärke. Just riigi identiteedi narratiiv, on vahend mis paneb paika riigi väärtused ja eesmärgid, ning mida riik kommunikeerib rahvusvaheliselt, et erinevaid poliitilisi eesmärke saavutada. Loodud narratiivi edasi andmiseks on oluline roll meedial. Meedia on samal ajal tööriist, millega loodud lugusid levitada, kuid samas võib meediast saada ka tegur, mis loodud kuvandit õhustab. Kui meedias kajastatud infokillud ei ole vastavuses riigi identiteedi narratiiviga, siis võib soovitud mõju asemel olla hoopis vastupidine tulemus. Seetõttu on oluline, et riik on teadlik faktoritest, mis loodud kuvandit võivad mõjutada, ning kontrollib, mis infokillud jõuavad meediasse. Lisaks sellele, kuidas ja kus loodud narratiivi kajastatakse, on riigi seisukohalt oluline mõista, kuidas loodud narratiivi vastu võetakse ja tõlgendatakse.

Antud töö eesmärk oli leida kinnitust, või lükata ümber hüpotees, et riigi valitsuse liikmete sõnavõtude kajastus mõjutab oluliselt riigi kuvandit. Sellele vastuse leidmiseks püüdis autor vastata ka küsimustele, millise kuvandit on Soome ja Eesti valitsused soovinud enda riigist luua, ning kuidas eestlased ja soomlased antud riikide kuvandit näevad, ning mis uudised on loodud kuvandit mõjutanud.

Koostades Soome ja Eesti identiteedi strateegilist narratiivi selgus, et ainult Soomel on olemas valitsusega koostöös läbi mõeldud ühtne riigi identiteedi strateegiline narratiiv ning tegevuskava, kuidas seatud kuvandi eesmärke täita. Samas leidis autor, et kuigi Eesti riigil ei ole küll ühtset ametlikku riiklikku identiteedi narratiivi ning tegevuskava, joonistub erinevatelt valitsuse kodulehtedelt ning arengukavadest välja tugevad ühised märksõnad, millest saab koostada ühtse identiteedi narratiivi kokkuvõtte. Loodud kokkuvõtetest selgus, et Soome riigi identiteedi strateegilise narratiivi alustaladeks on märksõnad funktsionaalsus, maailma probleemide lahendamine, hariduse eksportimine ning maailma parim ühiskond. Eesti riigi identiteedi strateegilise narratiivi alustaladeks on märksõnad läänemeelne demokraatia, uuendusmeelsus, kõrge tehnoloogia areng, ning tugev liitlane NATOle, Euroopa Liidule ja ÜROle.

Läbi viidud küsitlused ning intervjuud andsid ülevaate, kui efektiivne on olnud mõlema riigi identiteedi strateegiline narratiiv. Kõrgharidusega eestlaste seas, kes töötavad rahvusvahelises ettevõttes nähakse Soomet eelkõige rahvusvahelistes küsimustes neutraalse riigina, kus on hästi

funktsioneeriv heaolu ühiskond, kõrge haridustase, kõrged sissetulekud ning valitseb võrdsus. Otseselt ei osatud välja tuua ühtegi konkreetset uudist, mis seostuks Soome valitsuse liikmete sõnavõttudega, ning mis oleks antud kuvandit mõjutanud. Küll aga selgus uuringus, et infokillud, mida ei osatud ühegi konkreetse uudisega siduda, kuid mis mõjutasid kõige enam Soome riigi kuvandit olid seotud Soome ja Venemaa suhetega, mida peeti liiga neutraalseteks. Sellest tulevanealt nähti ka Soome neutraalsust kohati negatiivse omadusena. Kokkuvõttes võib autori hinnangul öelda, et Soome riigi identiteedi strateegiline narratiiv on olnud efektiivne, ning kuna rahvusvahelises meedias ei ole viimaste aastate jooksul kajastatud ühtegi skandaalset Soome riigi valitsuse liikme sõnavõttu, siis kõrgharidusega eestlaste seas, kes töötavad rahvusvahelises ettevõttes läbiviidud uuringu põhjal võib väita, et loodud kuvandile pole kahjulikke mõjusid olnud.

Eesti riiki nähakse kõrgharidusega soomlaste seas, kes töötavad rahvusvahelises ettevõttes eelkõige kiirelt arenevad, innovaatilise IT riigina, kus on madal bürokraatia tase. Samas seostuvad ligi pooltele uuringus osalejatele ka märksõnad konservatiivsus ning sallimatus, mis ei ole vastavuses Eesti riigi identiteedi strateegilise narratiivi eesmärkidega. Uuringust selgus, et peamised uudised, mis uuringus osalejateni seoses Eesti riigiga jõudsid, olid Eesti endise valitsuse liikme, Mart Helme sõnavõttud. Kajastatud sõnavõttude sisu nähti negatiivseks, ning kolmandik vastanuist leidis, et antud sõnavõttud on mõjutanud nende arvamust Eesti riigi kuvandist negatiivsemaks. Ülejäänute hinnangul ei mõjutanud antud sõnavõttud otseselt Eesti riigi kuvandit, vaid pigem konkreetset erakonda. Samas leiab autor, et ilma antud sõnavõttudeta ei oleks ligi pooltele intervjuueeritavatele seostunud seoses Eesti riigiga märksõnad sallimatus ja konservatiivsus. Kokkuvõttes võib autori hinnangul väita, kõrgharidusega soomlaste seas, kes töötavad rahvusvahelises ettevõttes on Eesti identiteedi strateegiline narratiiv on olnud edukas. Samas on olnud valitsuse liikmete sõnavõttudel loodud kuvandile teatud määral nii otsene kui ka kaudne negatiivne mõju.

Antud lõputöö uurimuse eesmärgiks oli kontrollida hüpoteesi, et riigi valitsuse liikmete sõnavõttude kajastus meedias mõjutab oluliselt riigi kuvandit. Käesoleva töö uurimustulemuste analüüsi käigus jõudis autor järeldusele, et Soome ja Eesti näitel võib väita, et valitsuse liikmete sõnavõttude kajastusel on riigi kuvandile mõningane mõju, sest arvamused Eesti riigi kuvandist muutus kolmandikul vastanuist. Eelkõige mõjutab valitsuse liikme sõnavõtt aga konkreetse erakonna kuvandit. Küll aga selgus uuringust, et sõnavõttudel on kaudne mõju. Kaudse mõju hindamiseks tuleks autori hinnangul läbi viia lisa küsitlusi.

SUMMARY

STATE IDENTITY NARRATIVE AND GOVERNMENT MEMBER'S REMARKS INFLUENCE ON STATE IMAGE BASED ON ESTONIA AND FINLAND

Aime Klooren

Strategic narrative has become more and more topical in international relations. It is a tactic where narrative is used to create sympathy in other countries for one's ideologies, values, policies and even culture, which helps to make other countries do and see things the way the country wants them to in order to achieve certain political goals. Strategic narrative can be distinguished on three levels: first, it is the narrative of the international system that helps to understand the international order; secondly, the narratives of political actors that help to influence the development of certain policies and decisions; third, the identity strategic narrative, which helps political actors or countries to create an image of how other parties in the international system see a given country (Miskimmon 2017). In this paper, the author focuses on the third level, the identity strategic narrative of a nation. It provides an overview of what image a state wants to create, what the values of the given state are, and what goals the state wants to achieve through this certain image. Using the identity strategic narrative, an image is created for a country. This narrative is communicated through various channels both within the country and globally. It is a tool that helps other states to understand values and views of a given state, and helps state to reach certain political goals. If the created image is attractive to other states, it will be easier to find cooperation partners and allies, and therefore be more successful in achieving different goals. However this created image can be quite fragile. Political decisions, remarks of the government members, media coverage of negative situations can all have a detrimental effect on the created state image, which also means that it is more difficult for the state to achieve its goals.

According to the theory state image can be affected by many different aspects, but in particular effect might have the behavior of government members. Taking into account remarks of the members of the previous Estonian government (April 2019 - January 2021), author of this paper wanted to see in what extent they affected the image of Estonia. For comparison, author also included in the paper the identity narrative of Finland. This is mainly due to the fact that Finnish government member's remarks have not been widely reported in news over recent years. This provided a good opportunity to compare the image of the two states and to assess whether the

remarks of the government members, which have been widely covered in the media, have had a significant impact on the state image.

The aim of this paper is to test the hypothesis that the remarks of the government members, which have been covered by media, significantly influences the image of the state. In order to find an answer to this question, several sub-questions must be answered: What state image have Finnish and Estonian governments wanted to create? How do Estonians and Finns see the image of these countries, and has the image changed due to the reflection of the remarks of the government members?

In order to find the answers to the research questions, the author compiled a summary of the identity strategic narrative created by Finland and Estonia, and conducted a quantitative survey and qualitative interviews among Finns and Estonians. Based on the responses it was possible to make conclusion on how effective the identity narrative of Estonia and Finland has been, meaning how do Finns and Estonians see the other state, and what news and government member remarks have influenced this image.

The summaries of state identity narrative revealed that the expressions functionality, solving world problems, exporting education and the best society in the world are the cornerstones of the identity narrative of Finland. The cornerstones of the identity narrative of Estonia are pro-Western democracy, innovation, the development of information technology, and a strong ally for NATO, the European Union and the United Nations.

The questionnaires and interviews provided an overview of how effective the identity strategic narrative of both countries has been. Among Estonians with higher education, who work in an international company, Finland is seen primarily as a neutral country in international affairs, with a well-functioning welfare society, a high level of education, high incomes and equality. None of the participants could directly point out any specific news related to the remarks of the government members that affected this image. In authors opinion it can be claimed that Finnish state's identity narrative has been effective, and since no scandalous speech by a government member has been reported in the international media in recent years, there have been no adverse effects on the created image.

Estonia is seen among Finns with higher education, who work in an international company, as a rapidly developing, innovative IT country with a low level of bureaucracy. At the same time, almost half of the participants in the study associated the keywords conservatism and intolerance with Estonia. Which are neither in line with the goals of Estonian state identity narrative. The

survey revealed that the main news that reached the participants of the survey in connection with the Estonia were the remarks of the former member of the Estonian government, Mart Helme. The content of the reported speeches was seen negative by majority of the participants, and one third of the respondents noted that the given remarks had influenced their opinion about Estonia negatively. The rest of the participants stated that the remarks did not directly affect the image of Estonia, but rather the image of the specific political party. At the same time, the author finds that without these remarks, 40% of the interviewees would not have associated the keywords intolerance and conservatism in connection with the Estonian state. In summary it can be said that among Finns with higher education who work in an international company, the identity narrative of Estonian has been successful. At the same time, there have been some direct and indirect negative effects on the image because of the remarks of the government members.

The aim of this paper was to test the hypothesis that the media coverage of the remarks of the government members significantly affects the image of the state. In the course of the analysis of the research results, author came to the conclusion that based on Finland and Estonia, it can be said that the coverage of government members remarks has some effect on the state image. However, the study showed that the government member's remarks have an indirect effect. In order to assess the indirect impact, the author believes that additional surveys should be conducted.

VIIDATUD ALLIKAD

- Archetti, C. (2013). *The Role of Narratives*. In: *Understanding Terrorism in the Age of Global Media*. Palgrave Macmillan, London. https://doi.org/10.1057/9781137291387_6 (26.02.2021)
- Arquilla, J., Ronfeldt, D. (2020). *Whose Story Wins: Rise of the Noosphere, Noopolitik, and Information-Age Statecraft*. RAND Corporation. https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/perspectives/PEA200/PEA237-1/RAND_PEA237-1.pdf (27.02.2021)
- Arquilla, J., Ronfeldt, D. (1999). *The Emergence of Noopolitik Toward an American Information Strategy*. National Defense Research Institute RAND. <https://apps.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a363442.pdf> (27.02.2021)
- Baum, M.A., Potter, P.K. (2008). *The Relationships Between Mass Media, Public Opinion and Foreign Policy: Toward a Theoretical Synthesis*. Annual Review of Political Science 11:1. <https://www.annualreviews.org/doi/full/10.1146/annurev.polisci.11.060406.214132#i19> (27.02.2021)
- Coban, F. (2016). *The Role of the Media in International Relations: From the CNN Effect to the Al-Jazeera Effect*. Journal of International Relations and Foreign Policy. <https://doi.org/10.15640/jirfp.v4n2a3> (27.02.2021)
- Country Brand Delegation. (2010). *Mission for Finland. How Finland will solve the world's most wicked problems CONSIDER IT SOLVED! Country Brand Report*. https://www.tehtavasuoemelle.fi/documents/TS_Report_EN.pdf (28.03.2021)
- Eesti Vabariigi Valitsus. (2020). *Eesti 2035*. <https://valitsus.ee/strateegia-eesti-2035-arengukavad-ja-planeering/strateegia/aluspohimotted-ja-sihid> (25.03.2021)
- Eesti Välisministeerium. (2020). *Eesti välispoliitika arengukava 2030*. https://vm.ee/sites/default/files/Estonia_for_UN/Rasmus/valispoliitika_arengukava_luhik_okkuvote.pdf (25.03.2021)
- E-Eesti. <https://e-estonia.com/eesti-keeles/> (24.03.2021)
- ERR. (2019). *Siseminister Helme Soome uuest valitsusest: punased üritavad riiki hävitada*. ERR Uudised. <https://www.err.ee/1014320/siseminister-helme-soome-uuest-valitsusest-punased-uritavad-riiki-havitada> (30.03.2021)
- Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus. <https://www.eas.ee/eas/> (24.03.2021)
- Feklyunina, V. (2016). *Soft power and identity: Russia, Ukraine and the “Russian world(s)”*. European Journal of International Relations. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1354066115601200> (25.04.2021)

- Freedman, L. (2006). *The Transformation of Strategic Affairs*. London: Routledge for the International Institute for Strategic Studies.
- Hong, M. (2015). *The Soft Power of Singapore*. In *The Rise of Singapore*. New Jersey: World Scientific Publishing Co. https://doi.org/10.1142/9789814704946_0019 (01.03.2021)
- Hopf, T. (1998). *The Promise of Constructivism in International Relations Theory*. International Security, vol. 23, no. 1, JSTOR, www.jstor.org/stable/2539267. (17.03.2021)
- Hussar, K. (2020). *Mart Helme: Joe Biden ja tema poeg on korrumpeerunud tüübid*. Delfi. <https://www.delfi.ee/artikkel/91608819/mart-helme-joe-biden-ja-tema-poeg-on-korrumpeerunud-tuubid?> (30.03.2021)
- Laherand, M.-L. (2008). *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn: OÜ Infotrükk.
- McNair, B. (2003). *An Introduction to Political Communication*. Routledge. Oxon, New York.
- Borbon, C. (2019). *New national project to convey the UAE's fascinating story to the world launched*. Gulf News. <https://gulfnews.com/uae/new-national-project-to-convey-the-uaes-fascinating-story-to-the-world-launched-1.1572683788810> (01.03.2021)
- Mearsheimer, J. (2001). *The Tragedy of Great Power Politics*. New York: W.W. Norton.
- Miller, O. (1983). *Style*, vol. 17, no. 2, , JSTOR, www.jstor.org/stable/42945472. (20.03.2021)
- Miskimmon, A., O'Loughlin, B., Roselle, L. (2013). *Strategic Narratives. Communication Power and the New World Order*. Routledge. New York
- Miskimmon, A., O'Loughlin, B., Roselle, L. (2014). *Strategic narrative: A new means to understand soft power*. Media, War & Conflict. [https://www.researchgate.net/publication/274484086 Strategic narrative A new means to understand soft power](https://www.researchgate.net/publication/274484086_Strategic_narrative_A_new_means_to_understand_soft_power) (10.03.2021)
- Miskimmon, A. (2017). *Forging the World: Strategic Narratives and International Relations*. University of Michigan Press. JSTOR, www.jstor.org/stable/10.3998/mpub.6504652 (5.03.2021)
- Miskimmon, A., O'Loughlin, B., Roselle, L. (2018). *Strategic Narrative: 21st Century Diplomatic Statecraft*. Revista Mexicana de Political Exterior, 113. <https://revistadigital.sre.gob.mx/images/stories/numeros/n113/miskimmonoloughlinrosellei.pdf>
- Morgenthau, J. H. (1954). *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace, 3rd ed.* Chicago: University of Chicago Press.
- Nye, J. (1988). *Neorealism and Neoliberalism*. World Politics, JSTOR, <https://www.jstor.org/stable/i308742>. (25.02.2021)
- Nye, J. (1990). "Soft Power." *Foreign Policy*. JSTOR, www.jstor.org/stable/1148580. (18.03.2021)

- Nye, J. (2004). *Soft Power: Means to Success in World Politics*. Public Affairs. New York.
- Stokke, K. (2010). *The Soft Power of a Small State. Discursive Constructions and Institutional Practices of Norway's Peace Engagement*. PCD Press. <https://www.researchgate.net/publication/248707039> *The Soft Power of a Small State Discursive Constructions and Institutional Practices of Norway's Peace Engagement* (28.02.2021)
- Nye, J. (2014). *The Information Revolution and Soft Power*. Current History. <https://dash.harvard.edu/bitstream/handle/1/11738398/Nye-InformationRevolution.pdf> (18.03.2021)
- Pierce, S., Bolter, J. (2020). *Dismantling and Reconstructing the U.S. Immigration System A Catalog of Changes under the Trump Presidency*. Migration Policy Institute. https://www.migrationpolicy.org/sites/default/files/publications/MPI_US-Immigration-Trump-Presidency-Final.pdf (01.04.2021)
- Postimees. (2020). *Mart Helme intervjuus Deutsche Wellele: referendumi vastased trügivad heterode voodisse, meie nende omasse küll ei trügi*. Postimees. <https://www.postimees.ee/7087891/mart-helme-intervjuus-deutsche-wellele-referendumi-vastased-trugivad-heterode-voodisse-meie-nende-omasse-kull-ei-trugi> (30.03.2021)
- Reinasalu, U. (2020). *Välisminister Urmas Reinsalu Riigikogus Eesti välispoliitika arengukava 2030 arutelul* 19.05.2020. Välisministeerium. <https://vm.ee/et/uudised/valisminister-urmas-reinsalu-riigikogus-eesti-valispoliitika-arengukava-2030-arutelul> (25.03.2021)
- Soome Välisministeerium, <https://um.fi/country-image> (29.03.2021)
- Szostek, J. (2017) *Defence and Promotion of Desired State Identity in Russia's Strategic Narrative*. Geopolitics. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14650045.2016.1214910> (25.04.2021)
- Theys, S. (2018). *Introducing Constructivism in International Relations Theory*. E-International Relations. <https://www.e-ir.info/2018/02/23/introducing-constructivism-in-international-relations-theory/> (1.03.2021)
- Varrak, T. (2001) *Poliitika- ja riigiteadus*. Külim, Tallinn
- Wilson, E. J. (2008) *Hard Power, Soft Power, Smart Power. III* The Annals of the American Academy of Political and Social Science. *American Academy of Political and Social Science* https://www.jstor.org/stable/25097997?seq=1#metadata_info_tab_contents (25.02.2021)

LISA 1. Intervjuude küsimused

Soomlaste intervjuude küsimused

1. Kuidas sa kirjeldaksid Eesti riiki paari lausega? Millise kuvandi on Eesti riik endast sinu hinnangul loonud?
2. Mis on esimene asi, mis meenub, kui mõtled Eesti valitsuse liikmete kommentaaridele ja meediakajastusele viimase aasta jooksul?
3. Kas need kommentaarid mõjutasid sinu arvamust Eestist? Kuidas?
4. Või pigem mõjutasid need kommentaarid seda poliitikut ja erakonda?
5. Kas on veel mingeid uudiseid, mis on mõjutanud sinu arvamust Eesti riigist? Kuidas?
6. Kokkuvõttes, kas sinu hinnangul mõjutasid Eesti eelmise valitsuse liikmete sõnavõtted Eesti riigi kuvandit?

Eestlaste intervjuude küsimused

1. Kuidas sa kirjeldaksid Soome riiki mõne lausega? Millise kuvandi on Soome riik endast sinu hinnangul loonud?
2. Mis on esimene asi, mis meenub, kui mõtled Soome valitsuse otsustele viimase aasta jooksul? Meenub midagi seoses koroonakriisiga?
3. Kas need otsused muutsid sinu arvamust Soomest?
4. Mis on olnud olulised uudised Soome kohta, mis on kõige rohkem mõjutanud sinu arvamust? Miks?

LISA 2. Küsitluse küsimused ja vastused

Soomlastele saadetud küsitluse küsimused	Vastused protsentides, vastas 31 inimest
1. Vanus	<ul style="list-style-type: none"> • 26-35 aastat 43% • 36-49 aastat 43% • 50-65 aastat 14%
2. Sugu	<ul style="list-style-type: none"> • Naine 51% • Mees 49%
3. Haridustase	<ul style="list-style-type: none"> • Kõrgharidus 86% • Keskhariidus 14%
4. Millised väljendid iseloomustavad Eesti riiki sinu arvates kõige paremini?	<ul style="list-style-type: none"> • Kiirelt arenev riik 64% • Innovaatiline IT riik 58% • Konservatiivsed soorollid 32% • Liberaalne, tugev demokraatia 12% • Konservatiivne 9% • Suletud immigrantidele 6% • Korumpeerunud 3%
5. Kas sinu arvamus Eestist on viimase aasta jooksul muutunud?	<ul style="list-style-type: none"> • Ei ole muutunud 48% • Jah, positiivsemaks 38% • Jah, negatiivsemaks 14%
6. Mis on olnud peamised põhjused, et arvamus Eestist on viimase aasta jooksul muutunud?	<ul style="list-style-type: none"> • Konservatiivne valitsus on mõjunud negatiivselt 12% • Suurem kokkupuude Eestiga on mõjunud positiivselt 7% • Majanduse kiire areng 3% • Naissoost juhitud valitsus on mõjunud positiivselt 3% • Madal bürokraatia tase 3% • Immigrantide vastane poliitika on mõjunud negatiivselt 3% • Start upid 3% • Negatiivne, et EKRE ei ole enam võimul 3%
7. Kas sulle meenub mõni negatiivne Eesti valitsuse liikme kommentaar/ sõnavõtt?	<ul style="list-style-type: none"> • Jah meenub 55% • Ei meenu 45%
8. Mis on olnud need sõnavõttud/kommentaariid?	<ul style="list-style-type: none"> • Eesti valitsuse liikme kommentaarid Soome peaministri pihta 32% • Keskerakonna korrupsiooni juhtum 7% • Rassistlikud kommentaarid 7% • Valitsuse vahetus, ei kuulata inimesi, demokraatiat ei ole 3%
9. Kas need kommentaarid/sõnavõttud mõjutasid sinu arvamust Eesti valitsusest?	<ul style="list-style-type: none"> • Jah, negatiivsemaks 45% • Jah, positiivsemaks 3% • Ei muutnud minu arvamust 52%

10. Kas need kommentaarid/sõnavõttud mõjutasid sinu arvates Eesti riigi kuvandit?	<ul style="list-style-type: none"> • Ei mõjutanud Eesti riigi kuvandit 68% • Jah mõjutasid negatiivselt 29% • Jah mõjutasid positiivselt 3%
---	---

Eestlastele saadetud küsitluse küsimused	Vastused protsentides, vastas 27 inimest
1. Vanus	<ul style="list-style-type: none"> • 18-25 3% • 26-35 15% • 36-49 74% • 50-64 8%
2. Sugu	<ul style="list-style-type: none"> • Naine 70% • Mees 30%
3. Haridustase	<ul style="list-style-type: none"> • Kõrgharidus 89% • Keskharidus 11%
4. Millised väljendid iseloomustavad Soome riiki sinu arvates kõige paremini?	<ul style="list-style-type: none"> • Neutraalne 85% • Hästi funktsioneeriv ühiskond 69% • Kõrge haridustase 57% • Liberaalne 50% • Kinnine ühiskond 42% • Abivalmis, maailmas probleemide lahendaja 19% • Koostööaldis 11% • Isekas, enda heaolu esikohal 3%
5. Kas Soome kuvand on sinu silmis koroonakriisi perioodil muutunud?	<ul style="list-style-type: none"> • Ei ole muutunud 65% • Jah positiivsemaks 35%
6. Kas Soome riigi poolt kehtestatud koroonapiirangud on olnud sinu hinnangul? Õigustatud, vajalikud?	<ul style="list-style-type: none"> • Õigustatud 65% • Vajalikud 53% • Isekad 3%
7. Kas meenub midagi, mis on sinu arvamust Soome riigist mõjutanud? Mis see oli?	<ul style="list-style-type: none"> • Liiga neutraalsed välispoliitika ja suhted Venemaaga 11% • Võtavad vastu liiga palju põgenikke 3% • Seoses koroonaga, Soome kodanikud 3% • suhtuvad eestlastesse negatiivselt 3% • Peavad ennast eestlastest paremaks 3% • Suusatajate dopinguskandaal 3% • Naissoost juhid on positiivselt mõjunud 3%

LISA 3. Intervjuude vastused

Soomlaste intervjuude vastused	
Vastused seoses Eestiga – küsimused 1-6	
<p>1. Kuidas sa kirjeldaksid Eesti riiki paari lausega? Millise kuvandi on Eesti riik endast sinu hinnangul loonud?</p>	<p>10 - Kaasaegne, kiirelt arenev riik. // 100%</p> <p>10 - IT valdkonnas tugevalt teistest ees, kõrgelt arenenud IT süsteemid.// 100%</p> <p>8 - Innovaatilised lahendused (ID kaardi süsteem).// 80%</p> <p>6 - Majanduslikult kiire arengu ja jõudmas heaoluühiskonda// 60%</p> <p>4 - Samas konservatiivne – EKRE võimuletulek, traditsioonilised soorollid, seksuaalvähemuste küsimus. // 40%</p> <p>4 - Probleemid sallivusega – EKRE ja näiteks pagulased ning seksuaalvähemuste suhtes ei olda sallivad.// 40%</p> <p>3 - Korruptsiooniga mured - Danske panga juhtum ja erakondade rahastamine .// 30%</p> <p>3 - Kuigi on mitu nais juhti, siis tundub, et sooliselt veel valitseb ebavõrdsus ettevõtete juhtide seas.// 30%</p> <p>3 - Madal bürokraatia tase, asjaajamise lihtsus, digitaliseeritus - valitsusasutused ei tohi mitu korda andmeid küsida.// 30%</p> <p>3 - Lahked inimesed // 30%</p> <p>2 - Noor ja värske riik. // 20%</p> <p>2 - Start-upide riik. // 20%</p> <p>2 - Noored juhid. // 20%</p> <p>2 - Rahale ning majanduskasvule fokuseeritud // 20%</p> <p>1 - Võrreldes teiste endiste Nõukogude Liidu riikidega väga suure arengu teinud.// 10%</p> <p>1 - Soome "väike õde" - õpib Soomelt, kuidas asju ajada. // 10%</p> <p>1 - Tahab olla osa Skandinaaviast, kuid tänu korruptsioonile (Danske panga juhtum) ning sallivusega probleemidele (pagulased ning homoseksuaalid), ei küündi sinnani. 10%</p>
<p>2. Mis on esimene asi, mis meenub, kui mõtled Eesti valitsuse liikmete kommentaaridele ja meediakajastusele viimase aasta jooksul?</p>	<p>10 - Helme kommentaarid Soome peaministri tausta kohta, et tavalisest peotüdrukust sai peaminister – halvustav suhtumine naistesse. // 100%</p> <p>5 - Kooseluseaduse küsimus - sallimatus seksuaalvähemuste vastu.// Seksuaalsete vähemuste halvustamine.// 50%</p> <p>4 - pagulastesse negatiivne suhtumine – kinnine ja sallimatu riigi mulje.// 40%</p> <p>3 - Helme kommentaarid Joe Bideni osas, et tegemist on korrumpeerunud kurikaelaga.// 30%</p>

	<p>3 - Kersti Kaljulaid esimene naispresident Eestis - näitab riigi liikumist võrduse poole.// 30%</p> <p>2- Helme kutsus peaminister Sanna Marina kabinetti "punase huulepulga valitsuseks". // 20%</p> <p>1 - Kersti Kaljulaid on väga ettevõtlikele suunatud ning teeb Soomega tugevalt koostööd. // 10%</p> <p>1 - Pensionireform, tundub riigi poolt vastutustundetu ja läbimõtlematu.// 10%</p>
<p>3. Kas need kommentaarid mõjutasid sinu arvamust Eestist? Kuidas?</p>	<p>7 - Ei mõjutanud negatiivselt, sest ka Soomes on paremääruslaste erakond ning inimesed teadvustavad endale, et üks erakond ei esinda riiki.// 70%</p> <p>3 - Kuna Eesti rahvas on antud poliitikud valinud, siis see näitab ka kuhu poole rahva arvamus liigub. Seega on Helme kommentaarid on olnud pigem muret tekitavad ning negatiivselt mõjutanud tervet riiki.// 30%</p> <p>3 – Pagulaste ning seksuaalvähemuste teemalised kommentaarid näitavad ohumärke riigis tärkavast paremääruslaste rühmast.// 30%</p> <p>2 - Korruptsiooni teema näitab, et Eestil on veel ruumi areneda. Pole veel asjad piisavalt korras.// 20%</p>
<p>4. Või pigem mõjutasid need kommentaarid seda poliitikut ja erakonda?</p>	<p>10 – Antud erakonna suhtes arvamus muutus negatiivsemaks.// 100%</p>
<p>5. Kas on veel mingeid uudiseid, mis on mõjutanud sinu arvamust Eesti riigist? Kuidas?</p>	<p>3 - Kaja Kallase peaministriks tulek andis positiivse noodi, noored saavad võimule, uuendusmeelne lähenemine. // 30%</p> <p>1 - Eesti riik suhtus liiga ründavalt Soome valitsuse koroonapiirangutess. Need on vajalikud, ning Eesti peaks mõistma nende vajalikkust.// 10%</p>
<p>6. Kokkuvõttes, kas sinu hinnangul mõjutasid Eesti eelmise valitsuse liikmete sõnavõttud Eesti riigi kuvandit?</p>	<p>7 - kokkuvõttes Eesti suhtes kuvand ei muutunud, tugev ajalooline side kahe riigi vahel. // 70%</p> <p>3 - kuvand muutus negatiivsemaks, hirmutav konservatiivsed ning äärmuslikud vaated on Eestis tekkinud ja võimule saanud. Hirmutav, et rahvas toetab.// 30%</p>

Eestlaste intervjuude vastused	
Vastused seoses Soomega – küsimused 1-4	
<p>1. Kuidas sa kirjeldaksid Soome riiki mõne lausega? Millise kuvandi on Soome riik endast sinu hinnangul loonud?</p>	<p>10 - Väga neutraalne.// 100%</p> <p>8 – Liiga neutraalne, jääb märkamatuks, pole midagi eristuvat välja tuua. Neutraalsusest tingitult mitte midagi ütlev, lihtsalt on seal. Vaikselts ajab enda asja. Skandinaavia riikidest kõige nähtamatum // 80%</p> <p>8 - Kõrge haridustase.// 80%</p> <p>6 - Ei julge võtta tugevat seisukohta, liiga neutraalne.// 60%</p> <p>5 – Liberaalne, sooline võrdõiguslikkus. Liberaalsus ja võrdsus.// 50%</p> <p>6 - Kõrged palgad ja hea majanduslik olukord.// 60%</p> <p>6 - Heaoluühiskond. // 60%</p> <p>3 - Väga rahulikud ja tasakaalukad inimesed.// 30%</p> <p>3 - Kuulekas rahvas. Kui valitsus ütleb, siis teevad vastu hakkamata.// 30%</p> <p>3 – Kõik on läbi mõeldud, ohutus nii tööl, kui riigi seisukohalt väga oluline.// 30%</p> <p>3 – Martti Ahtisaari – rahuläbirääkimiste poolest kuulus, Soome aktiivselt kaasatud rahvusvaheliste konfliktide/probleemide lahendamises.// 30%</p> <p>2 – Tänu neutraalsusele hea positsioon rahvusvahelises pildis läbirääkimisteks.// 20%</p> <p>2 – Korporatsiooni tasemel hierarhia on tunduvalt olulisem, kui Eestis. Positsioon (ametinimetused) ning käsuliin olulised.// 20%</p> <p>2 - Tohutult bürokraatiat - kõik on väga reglementeeritud.// 20%</p> <p>2 – Turvaline.// 20%</p>
<p>2. Mis on esimene asi, mis meenub, kui mõtled Soome valitsuse otsustele viimase aasta jooksul? Meenub midagi seoses koroonakriisiga?</p>	<p>9 - Koroonakriisiga seoses on teinud õiged otsused, vajalikud piirangud ja on julgenud ka linnad kinni panna, kui vaja. // 90%</p> <p>7 - Nii vaikne ning neutraalne, et midagi väga ei teagi nendest.// 70%</p> <p>2 – Lastaedades sooneutraalsust üritasid juurutada, jabur, minnakse üle piiri sellega.// 20%</p>

	1 – Sotsiaaldemokraatide nägu, vaiksed ja leplikud.// 10%
3. Kas need otsused muutsid sinu arvamust Soomest?	10 – Ei.// 100%
4. Mis on olnud olulised uudised Soome kohta, mis on kõige rohkem mõjutanud sinu arvamust? Miks?	5 - Venemaa suhtes liiga tagasihoidlik ja liialt üritab saada kõigiga läbi.// 50% 4 - Naissoost peaminister on positiivselt mõjunud. Tasakaalukas, liberaalsuse kõrge tase. Hästi toiminud valitsus.// 40% 3 - Palju enesetappe - tekib küsimus, mis on sotsiaalselt viga.// 30% 2 – Soomes töötavate eestlaste suhtes negatiivne hoiak, kuigi neil on tööjõudu vaja.// 20%

LISA 4. Lihtlitsents

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks¹

Mina Aime Klooren (*autori nimi*) (sünnikuupäev: 5.oktoober 1984)

1. annan Tallinna Tehnikaülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

RIIGI KUVAND NING VALITSUSE LIIKMETE SÕNAVÕTTUDE MÕJU RIIGI
KUVANDILE SOOME JA EESTI NÄITEL,

(lõputöö pealkiri)

mille juhendaja on Peeter Mürsepp,

(juhendaja nimi)

1.1 reprodutseerimiseks lõputöö säilitamise ja elektroonse avaldamise eesmärgil, sh TalTechi raamatukogu digikogusse lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2 üldsusele kättesaadavaks tegemiseks TalTechi veebikeskkonna kaudu, sealhulgas TalTechi raamatukogu digikogu kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. Olen teadlik, et käesoleva lihtlitsentsi punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest ning muudest õigusaktidest tulenevaid õigusi.

¹Lihtlitsents ei kehti juurdepääsupiirangu kehtivuse ajal, välja arvatud ülikooli õigus lõputööd reprodutseerida üksnes säilitamise eesmärgil.